

ปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย

นางสาวธัญญา พุ่มอิม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทคัดย่อและแฟ้มข้อมูลฉบับเต็มของวิทยานิพนธ์ตั้งแต่ปีการศึกษา 2554 ที่ให้บริการในคลังปัญญาจุฬาฯ (CUIR)

เป็นแฟ้มข้อมูลของนิสิตเจ้าของวิทยานิพนธ์ ที่ส่งผ่านทางบัณฑิตวิทยาลัย

The abstract and full text of theses from the academic year 2011 in Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR)

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
are the thesis authors' files submitted through the University Graduate School.

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2557

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Adoption of electronic payment instruments in Thailand

Miss Thanittha Pumim

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Economics Program in Economics

Faculty of Economics

Chulalongkorn University

Academic Year 2014

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย
โดย	นางสาวธนิษฐา พุ่มอิม
สาขาวิชา	เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	รองศาสตราจารย์ ดร.โสทธิธร มัลลิกะมาส

คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....คณบดีคณะเศรษฐศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชโยดม สรรพศรี)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(ดร.ขนิษฐา แต่มบุญเลิศชัย)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.โสทธิธร มัลลิกะมาส)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกานดา เหลืองอ่อน)

.....กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย รัตน์โกมุท)

ธัญญา พุ่มอิม : ปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย (Adoption of electronic payment instruments in Thailand) อ.ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: รศ. ดร.โสทธิธร มัลลิกะมาส, 67 หน้า.

งานวิจัยนี้ศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภค โดยแบ่งการศึกษาเป็น 3 แบบจำลอง (1)ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์เครื่องมือใดก็ได้ของผู้บริโภค โดยการประมาณค่าด้วยวิธี logit (2)ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ โดยการประมาณค่าด้วยวิธี multinomial logit และ(3)ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้อินเทอร์เน็ต banking หรือ mobile banking โดยการประมาณค่าด้วยวิธี logit งานศึกษานี้ใช้ข้อมูลจาก FinScope Thailand 2013

ผลการศึกษา พบว่า อายุ เพศชาย มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ขณะที่ความรู้ทางการเงิน ระดับการศึกษา การใช้โทรศัพท์มือถือและอินเทอร์เน็ตรายได้ สถานภาพแรงงาน และพื้นที่อยู่ในเขตเทศบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ นอกจากนี้ผลการศึกษาดังกล่าวด้วยวิธี multinomial logit พบว่า อายุ เพศชาย มีความสัมพันธ์ทางลบกับการเลือกใช้อัตโนมัติ ขณะที่ สถานะภาพสมรส ระดับการศึกษา การใช้โทรศัพท์มือถือและการใช้อินเทอร์เน็ต รายได้ ความรู้ทางการเงิน และพื้นที่อยู่ในเขตเทศบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกใช้อัตโนมัติ นอกเหนือจากนั้นพบว่า อายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความรู้ทางการเงิน และพื้นที่อยู่ในเขตเทศบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกใช้อัตโนมัติ สุดท้ายการศึกษาความน่าจะเป็นในการเลือกใช้อินเทอร์เน็ต banking หรือ mobile banking พบว่า รายได้ การใช้บริการอินเทอร์เน็ต ความรู้ทางการเงิน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกใช้อินเทอร์เน็ต banking หรือ mobile banking

สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์

ปีการศึกษา 2557

ลายมือชื่อนิติ
.....

ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก
.....

5685158529 : MAJOR ECONOMICS

KEYWORDS: ELECTRONIC PAYMENT INSTRUMENTS, DEBIT CARD, CREDIT CARD, INTERNET BANKING, MOBILE BANKING

THANITTHA PUMIM: Adoption of electronic payment instruments in Thailand.

ADVISOR: ASSOC. PROF. SOTHITORN MALLIKAMAS, Ph.D., 67 pp.

The thesis is to study consumers' decisions to adopt electronic payment instruments. Three discrete choice models are employed. First, logit model is to investigate whether to adopt an electronic payment instrument or not. Second, multinomial logit is to investigate whether to adopt debit cards or credit cards or not. Third, logit model is to study whether to use electronic banking or not. Data are from FinScope Thailand 2013.

The results show that age and male have negative impacts on the probability to adopt electronic payment instruments. While level of financial literacy and education, mobile phone usage, internet usage, income, employment, urbanization have positive impact on the probability. In addition, the multinomial logit results show that age and male have negative affect on the probability of using debit cards while marital status, education, mobile and internet usage, income, financial literacy and urbanization have positive impact on the use of debit cards. Moreover, the use of credit cards depends positively on age, education, income, financial literacy and urbanization. Lastly, the probability to adopt internet banking or mobile banks have positive correlations with income, internet usage and financial literacy.

Field of Study: Economics

Student's Signature

Academic Year: 2014

Advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง ปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย (Adoption of electronic payment instruments in Thailand) สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รศ. ดร.โสทธิธร มัลลิกะมาส อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำการทำวิทยานิพนธ์ ตลอดจนการปรับปรุงแก้ไขต่างๆของวิทยานิพนธ์เล่มนี้ นิสิตจึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

นอกจากนี้ นิสิตขอขอบพระคุณ ดร.ชนิษฐา แต้มบุญเลิศชัย ผศ. ดร.สุกานดา เหลืองอ่อน และรศ. ดร.สมชาย รัตนโกมุท สำหรับคำแนะนำ ด้านข้อมูล และข้อบกพร่องต่างๆของงานวิทยานิพนธ์ อีกทั้งขอขอบคุณ สำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง และ Asian Development Bank (ADB) สำหรับการอนุเคราะห์ข้อมูล FinScope Thailand 2013

สุดท้ายขอขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ สำหรับกำลังใจและคำแนะนำ และขอบคุณ จันทร์จิรา สุภารัตน์ วสันต์ ชนลักษณ์ ชนกานต์ นานา ณิชฎ์ศุภณ วริศนันท์ จักรพันธ์ และเพื่อนๆ พี่ๆ เจ้าหน้าที่ศม.ที่ให้กำลังใจและช่วยแก้ปัญหาในการทำงานครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ที่มาและความสำคัญ.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา	5
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
1.4 ขอบเขตการศึกษา	5
1.5 นิยาม 5	
บทที่ 2 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและทบทวนวรรณกรรม	7
2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1.1 ทฤษฎีอุปสงค์ของเงิน (Demand for Money).....	7
2.2 เงินและระบบการชำระเงิน.....	8
2.2.1 เงินและปริมาณเงิน	8
2.2.2 ระบบการชำระเงิน	9
2.3 ทบทวนวรรณกรรม.....	10
2.3.1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ (socio-demographic characteristics)	10
2.3.2 ปัจจัยด้านลักษณะของเครื่องมือการชำระเงิน.....	11
2.3.3 ความรู้ทางการเงิน (financial literacy) และเทคโนโลยี (technology).....	11
2.3.4 การอำนวยความสะดวก สิทธิประโยชน์และอื่นๆ.....	12
2.3.5 งานศึกษาของประเทศไทย	13

บทที่ 3	วิธีการศึกษา.....	14
3.1	แบบจำลอง.....	14
3.1.1	ปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์.....	16
3.1.2	ปัจจัยในการเลือกใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์.....	18
3.1.3	ปัจจัยในการเลือกใช้ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์.....	19
3.2	สมมติฐาน.....	20
3.3	ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา.....	21
บทที่ 4	ผลการศึกษา	22
4.1	ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย	22
4.1.1	ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม	22
4.1.2	ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้บัตรเครดิต	24
4.1.3	ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้ Internet Banking.....	25
4.1.4	ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้ Mobile Banking.....	25
4.2	ปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย	26
4.2.1	ปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์.....	26
4.2.2	ปัจจัยในการเลือกใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์.....	28
4.2.3	ปัจจัยในการเลือกใช้ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Banking).....	33
4.3	การวิเคราะห์ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่างๆ	35
4.3.1	การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบ อิเล็กทรอนิกส์	36
4.3.2	การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม	38
4.3.3	การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเครดิต	40
4.3.4	การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิตร่วมกับบัตรเครดิต	42

4.3.5 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์.....	44
4.3.6 ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคต ...	47
4.4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและความรู้ทางการเงิน	48
บทที่ 5 บทสรุป	51
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	51
5.2 ข้อเสนอแนะ.....	53
5.3 ข้อจำกัดของงานศึกษานี้.....	55
5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป.....	55
รายการอ้างอิง	56
ภาคผนวก.....	57
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	67

สารบัญตาราง

ตารางที่3.1 ข้อมูลการใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์	15
ตารางที่4.1 จำนวนผู้ใช้เครื่องมือการชำระเงินในประเทศไทย	23
ตารางที่4.2 ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย.....	23
ตารางที่4.3 ผลการประมาณการปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์.....	27
ตารางที่4.4 ผลการประมาณการปัจจัยในการเลือกใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์	29
ตารางที่4.5 ผลการประมาณการปัจจัยในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์.....	34
ตารางที่4.6 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ ..	37
ตารางที่4.7 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ ..	38
ตารางที่4.8 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ ..	38
ตารางที่4.9 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม	39
ตารางที่4.10 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม.....	40
ตารางที่4.11 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม.....	41
ตารางที่4.12 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเครดิต.....	41
ตารางที่4.13 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเครดิต.....	42
ตารางที่4.14 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเครดิต.....	43
ตารางที่4.15 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิตร่วมกับบัตรเครดิต	43
ตารางที่4.16 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิตร่วมกับบัตรเครดิต	44
ตารางที่4.17 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิตและบัตรเครดิต.....	45
ตารางที่4.18 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์	46
ตารางที่4.19 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์.....	46
ตารางที่4.20 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์.....	47
ตารางที่4.21 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแต่ละ เครื่องมือ	48

ตารางที่ 4.22 ผลของปัจจัยด้านการศึกษาของผู้บริโภคในประเทศไทยต่อความรู้ทางการเงิน 49

ตารางที่ 4.23 ผลของปัจจัยด้านการศึกษาของผู้บริโภคในประเทศไทยต่อความรู้ทางการเงิน (ต่อ).. 50

ตารางที่ ก1 สรุปค่าสถิติเบื้องต้นของปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์..... 60

ตารางที่ ก2 สรุปค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรการใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์และไม่ใช้
เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์..... 61

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่1.1 การชำระเงินในประเทศไทย 2

ภาพที่1.2 ปริมาณการชำระเงินผ่านเครื่องมือการชำระเงินต่าง ๆ 4

ภาพที่1.3 ปริมาณการชำระเงินด้วยบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ต่อคน ปี 2556..... 4

บทที่ 1

บทนำ

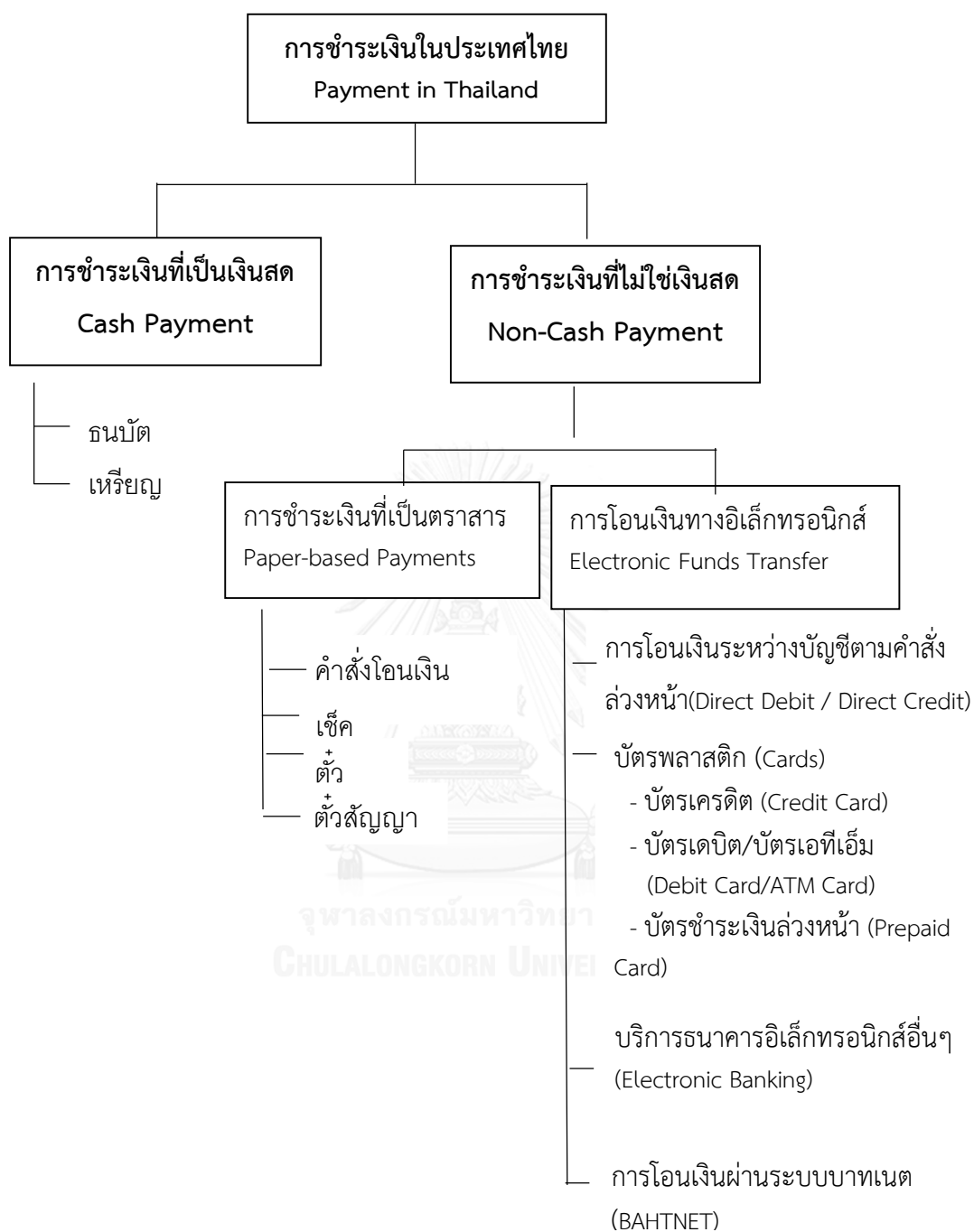
1.1 ที่มาและความสำคัญ

การชำระเงินมีความสำคัญในการดำรงชีวิตของประชาชนเพื่อซื้อขายสินค้าและบริการ และการลงทุน เมื่อเศรษฐกิจขยายตัวขึ้นรวมทั้งเทคโนโลยีได้มีการพัฒนาให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น ทำให้การชำระเงินมีวิวัฒนาการที่เปลี่ยนแปลงไป ระบบการชำระเงินมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นและมีการพัฒนาให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้บริโภค ภาคธุรกิจ สถาบันการเงินและสภาพเศรษฐกิจ

ปัจจุบันผู้บริโภคได้มีการเปลี่ยนพฤติกรรมจากการใช้จ่ายด้วยเงินสด เป็นการชำระเงินในรูปแบบอื่น อาทิเช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต บัตรเอทีเอ็ม และ ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ (electronic banking) เช่น internet banking และ mobile banking เป็นต้น นอกจากนี้ทำให้ผู้บริโภคได้รับความสะดวก ความปลอดภัยและสามารถเลือกใช้บริการให้เหมาะสมกับความต้องการแล้ว การชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ยังสามารถช่วยลดต้นทุน shoe-leather กล่าวคือผู้บริโภคไม่ต้องเดินทางไปธนาคารหรือสถาบันการเงินบ่อยครั้งและรอการทำธุรกรรมในธนาคารหรือสถาบันการเงินเป็นระยะเวลานาน ช่วยให้ประชาชนและเอกชนลดการถือเงินสดและสามารถจัดการวางแผนการถือเงินสดไว้กับตัวได้อีกทั้งยังส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ เพราะเป็นการลดกระแสเงินสดในระบบเศรษฐกิจ ส่งผลให้ลดต้นทุนในการจัดพิมพ์ธนบัตรและผลิตเหรียญกษาปณ์ รวมถึงต้นทุนในการจัดการเงินสดของทั้งภาครัฐและเอกชน เช่น การเก็บรักษา การตรวจนับ การทำธุรกรรม เป็นต้น นอกจากนี้การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ยังช่วยให้ระบบเศรษฐกิจมีการหมุนเวียน โดยการชำระเงินที่สะดวก รวดเร็วสามารถเป็นแรงกระตุ้นให้ประชาชนมีความต้องการการใช้จ่ายมากขึ้น ส่งผลให้มีการเพิ่มปริมาณการผลิตสินค้า การบริการ การจ้างงานและย้อนกลับมาเป็นรายได้และการใช้จ่ายที่มากขึ้น ส่งผลเป็นวัฏจักรต่อไป

ในประเทศไทยได้มีการนำสื่อการชำระเงินซึ่งเป็นที่นิยมอย่างแพร่หลายมาใช้คือการชำระเงินด้วยเงินสด และเครื่องมือการชำระเงินประเภทอื่นๆเพื่อให้เข้ากับการเศรษฐกิจที่เติบโตและเทคโนโลยีที่พัฒนาให้มีความก้าวหน้ามากขึ้น อาทิเช่น บัตรพลาสติก (Cards) และการบริการธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Banking) เป็นต้น (ภาพที่ 1.1) ช่วงครึ่งทศวรรษที่ผ่านมา ธนาคารแห่งประเทศไทยได้ดำเนินโครงการพัฒนาระบบการชำระเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพ โดยพัฒนาระบบการชำระเงิน การลดความเสี่ยงในระบบการชำระเงิน

ภาพที่ 1.1 การชำระเงินในประเทศไทย

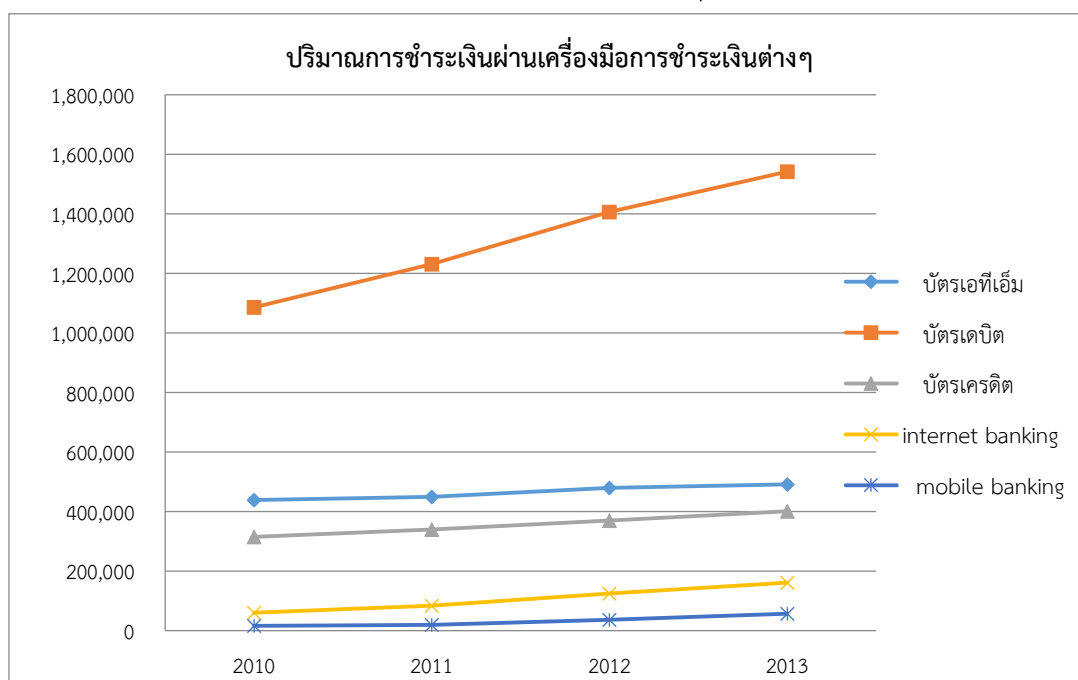

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย (2542)

และการคุ้มครองใช้บริการทางการเงิน รวมถึงภาคเอกชน สถาบันการเงินและภาครัฐได้มีการสนับสนุนให้เกิดโครงสร้างพื้นฐานที่ส่งเสริมให้มีการทำธุรกรรมทางการเงินด้วยตนเองได้มากขึ้น เช่น การขยายสาขาบริการทางการเงินและการชำระเงิน การพัฒนาระบบอินเทอร์เน็ตให้มีความเร็วสูง การขยายตัวของการใช้โทรศัพท์มือถือ ส่งผลทำให้ปริมาณการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านช่องทางและสื่อการชำระเงินต่างๆของประเทศไทยได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง (แผนภาพที่ 1.2) ในปี.ศ. 2556 การชำระเงินผ่านการใช้บัตรเดบิตชำระเงินค่าสินค้าและบริการ การฝากเงิน ถอนเงินและโอนเงินมีปริมาณมากที่สุดคือ 1,542,023 พันรายการ รองลงมาคือผ่านบัตรเอทีเอ็ม ปริมาณ 491,264 พันรายการ ผ่านบัตรเครดิตปริมาณ 401,118 พันรายการ ผ่านอินเทอร์เน็ตปริมาณ 161,784 พันรายการ และน้อยที่สุดคือผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ปริมาณ 57,199 พันรายการ

แม้ภาพรวมการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยมีทิศทางขยายตัวขึ้น ประชาชนมีแนวโน้มการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มมากขึ้น แต่ยังมีสัดส่วนที่น้อยเมื่อเทียบกับการใช้เงินสด และเมื่อเทียบสัดส่วนการทำธุรกรรมชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของประเทศไทยกับประเทศพัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศอังกฤษ เป็นต้น พบว่าประเทศไทยยังมีสัดส่วนการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ต่ำกว่าค่อนข้างต่ำ (แผนภาพที่ 1.3) ส่วนหนึ่งอาจมาจากยังมีข้อจำกัดทางด้านอุปทาน (Supply) อาทิเช่น ธนาคารพาณิชย์ยังมีสาขาไม่ครอบคลุมทั่วประเทศ ตู้เอทีเอ็มยังไม่เข้าไปไม่ถึงระดับหมู่บ้าน อีกทั้งการบริการเทคโนโลยีด้านอินเทอร์เน็ตยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ และค่าบริการมีราคาสูง เป็นต้น ทำให้ผู้บริโภคบางส่วนยังเข้าไม่ถึงบริการทางการเงิน และการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ อย่างไรก็ตามในประเทศที่พัฒนาแล้วมีการใช้การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์อย่างแพร่หลาย ธนาคารแห่งประเทศไทย (2557d) พบว่า ประเทศสหรัฐอเมริกามีการประมาณการความถี่ การชำระเงินผ่านช่องทางต่างๆ ในปี พ.ศ.2559 โดยช่องทางหลักที่ผู้บริโภคในประเทศสหรัฐอเมริกา จะใช้เพื่อการชำระเงินคือโทรศัพท์เคลื่อนที่ การใช้งานมีประมาณ 20-30 ครั้ง/เดือน ในขณะที่การทำธุรกรรมที่สาขามีประมาณ 1-2 ครั้ง/ปีเท่านั้น ประเทศไทยจึงควรส่งเสริมให้ประชาชนเพิ่มการใช้บริการการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ หากผู้กำหนดนโยบายเข้าใจพฤติกรรมและปัจจัยในการตัดสินใจของผู้บริโภคเป็นอย่างดีแล้ว จะทำให้สามารถกำหนดนโยบายที่ถูกต้องและตรงจุดในการส่งเสริมการใช้บริการการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อทดแทนการใช้เงินสดในระบบเศรษฐกิจได้และพัฒนาระบบการชำระเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพ

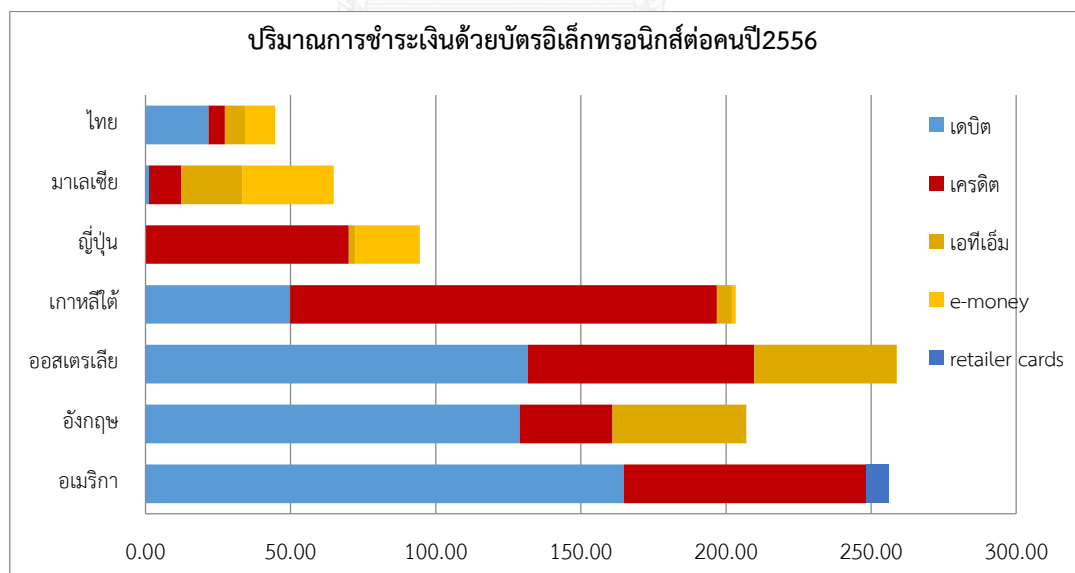
ภาพที่1.2 ปริมาณการชำระเงินผ่านเครื่องมือการชำระเงินต่าง ๆ

ที่มา :ธนาคารแห่งประเทศไทย (2557a); (2557b)

หมายเหตุ : หน่วย พันรายการ

ภาพที่1.3 ปริมาณการชำระเงินด้วยบัตรอิเล็กทรอนิกส์ต่อคน ปี 2556

ที่มา : Bank for International (2013), Bank of Negara Malaysia (2558),ธนาคารแห่งประเทศไทย (2557b) และ กรมการปกครอง (2557)

หมายเหตุ : หน่วย รายการต่อคน

และในปัจจุบันเครื่องมือการชำระเงินที่เป็นที่นิยมและเริ่มเป็นที่สนใจของประชาชนทั่วไปในประเทศไทย ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต และ ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ (electronic banking) ได้แก่ internet banking และ mobile banking เป็นต้น อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังมีข้อมูลและการศึกษาเกี่ยวกับผู้บริโภคในการใช้เครื่องมือการชำระเงินน้อยมาก ทำให้ยากต่อการเข้าใจลักษณะพฤติกรรมและปัจจัยในการกำหนดการตัดสินใจของผู้บริโภค ดังนั้นผู้วิจัยต้องการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้และเข้าถึงเครื่องมือการชำระเงิน ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต internet banking และ mobile banking ของผู้บริโภค

1.2 วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. ศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภค

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ช่วยให้ภาครัฐและสถาบันการเงินเข้าใจพฤติกรรมและปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภค
2. ช่วยให้ภาครัฐนำผลวิจัยไปใช้ในการหาแนวทางการส่งเสริมประชาชนในการใช้บริการการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์
3. ช่วยให้ภาครัฐและสถาบันการเงินพัฒนาระบบการชำระเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพ

1.4 ขอบเขตการศึกษา

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาถึงปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเครดิต บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม internet banking และ mobile banking ของผู้บริโภค เพื่อสนับสนุนให้ภาครัฐหาแนวทางการส่งเสริมประชาชนในการใช้บริการการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ โดยใช้ข้อมูล FinScope Thailand 2013 จากสำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ร่วมมือกับ Asian Development Bank (ADB) โดยรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปจำนวน 5856 คนโดยการสุ่มเลือกจากการแจกแจงพื้นที่เป็น 600 พื้นที่ ทั่วภูมิภาคในประเทศไทย แบ่งเป็น กรุงเทพมหานคร ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคอีสาน และภาคใต้

1.5 นิยาม

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2557c) ได้ให้ความหมาย ระบบการชำระเงิน หมายถึง กระบวนการส่งมอบหรือโอนสื่อการชำระเงินเพื่อชำระราคาอันเป็นผลมาจากกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

- (1) องค์กรและบุคคล หมายถึง ผู้จ่ายเงิน ผู้รับเงินและองค์กรที่เป็นตัวกลางกลางในการชำระเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน เป็นต้น
- (2) กระบวนการดำเนินงานภายใต้กฎหมายระเบียบ ข้อตกลงกฎเกณฑ์ธรรมเนียมปฏิบัติที่กำหนด บทบาท หน้าที่และความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและบุคคลต่างๆ รวมถึงกลไกการชำระเงินที่เกี่ยวข้อง
- (3) สื่อการชำระเงินประเภทต่างๆ เช่น เงินสด ตราสารการเงิน บัตรพลาสติก การโอนเงินทางบัญชี ตลอดจนจนถึงการชำระเงินด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์

บัตรเดบิต คือ บัตรที่ผูกไว้กับบัญชีเงินฝากของผู้ถือบัตร เพื่อใช้ทำรายการที่เครื่อง ATM ไม่ว่าจะเป็นการถอนเงิน โอนเงิน สอบถามยอด และชำระค่าสินค้าและบริการ (ซึ่งเป็นคุณสมบัติของบัตร ATM) และใช้ทำรายการชำระค่าสินค้าและบริการที่ร้านค้า รวมถึงการซื้อสินค้าออนไลน์ได้ โดยจะเป็นการหักเงินออกจากบัญชีเงินฝากทันที (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2558d)

บัตรเครดิต คือ บัตรอิเล็กทรอนิกส์ที่ผู้ออกบัตร ได้แก่ธนาคารพาณิชย์ และผู้ประกอบการธุรกิจบัตรเครดิตที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน (Non-bank) ออกให้แก่ลูกค้า ซึ่งประโยชน์ที่ผู้ถือบัตรจะได้รับมีหลายประการ เช่น

- (1) ใช้แทนเงินสดเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการโดยยังไม่ต้องจ่ายเงินในทันที ณ ร้านค้าที่รับบัตร รวมถึงร้านค้าบนอินเทอร์เน็ต
- (2) เบิกถอนเงินสดจากเครื่อง ATM มาใช้ล่วงหน้าได้
- (3) รับสิทธิประโยชน์อื่น ๆ ตามรายการส่งเสริมการขาย เช่น คะแนนสะสมเพื่อแลกของรางวัล ส่วนลดจากร้านค้า การผ่อนชำระสินค้าดอกเบี้ย 0 % เงินคืนจากการใช้จ่าย (cash back) ที่จอดรถ ห้องรับรองตามสถานที่ต่าง ๆ ความคุ้มครองเมื่อเดินทางไปต่างประเทศ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2558c)

Internet banking คือ การชำระค่าสินค้าและบริการหรือโอนเงินผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยการตัดบัญชีเงินฝากผ่านธนาคาร หรือการชำระเงินผ่านเว็บไซต์ของร้านค้าออนไลน์ด้วยบัตรเดบิต บัตรเครดิต หรือเงินอิเล็กทรอนิกส์ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2558b)

Mobile Banking คือ บริการการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านเครือข่ายของระบบโทรศัพท์มือถือของธนาคาร โดยใช้โทรศัพท์มือถือเป็นสื่อในการโอนเงิน หรือชำระเงินให้แก่ร้านค้า รวมทั้งการชำระค่าสินค้าหรือบริการต่าง ๆ บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แล่งเงินที่ผู้ใช้บริการจะต้องเลือกและสมัครเพื่อเชื่อมโยงเข้ากับโทรศัพท์มือถือ เพื่อตัดเงินเมื่อทำรายการ ได้แก่ บัญชีธนาคาร บัตรเครดิต หรือเงินอิเล็กทรอนิกส์ (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2558a)

บทที่ 2

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องและทบทวนวรรณกรรม

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ทฤษฎีอุปสงค์ของเงิน (Demand for Money)

อุปสงค์ของเงินหรือความต้องการถือเงิน หมายถึง ปริมาณเงินที่คนในระบบเศรษฐกิจต้องการถือไว้ในมือในช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง โดยขึ้นกับปัจจัยต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นรูปของเงินสด (ธนบัตรและเหรียญกษาปณ์) หรือเงินฝากกระแสรายวัน ซึ่งมีสภาพคล่องสูงแต่จะมีต้นทุนค่าเสียโอกาส (Opportunity Cost) ตามทฤษฎีความต้องการถือเงินแบบเคนส์ คนต้องการถือเงินด้วยวัตถุประสงค์ดังนี้

(1) เพื่อจับจ่ายใช้สอย (Transaction Demand for Money) เนื่องจากเงินมีฐานะเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ ประชาชนจึงต้องเป็นเจ้าของสินค้าและรับบริการจึงต้องการเงินเพื่อใช้จ่ายในการอุปโภคบริโภคสินค้าและบริการ โดยอุปสงค์ของเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอย ขึ้นอยู่กับ รายได้ และอัตราดอกเบี้ย หากคนมีรายได้น้อยก็จะถือเงินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวันน้อย แต่เมื่อรายได้มากขึ้นก็จะถือเงินเพิ่มขึ้น หากอัตราผลตอบแทนหรือดอกเบี้ยสูงการถือเงินไว้มากก็จะมีต้นทุนค่าเสียโอกาสที่จะได้รับผลตอบแทนจากนั้น

(2) เพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน (Precautionary demand for money) บางครั้งเกิดเหตุฉุกเฉินที่ต้องใช้จ่ายโดยไม่คาดคิด จึงต้องถือเงินไว้เพื่อใช้จ่ายในเวลาฉุกเฉิน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าซ่อมแซมต่างๆ เป็นต้น อุปสงค์ของเงินเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉิน ขึ้นอยู่กับ รายได้และอัตราดอกเบี้ย การถือเงินเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินขึ้นกับรายได้เช่นเดียวกับความต้องการถือเงินเพื่อจับจ่ายใช้สอย และหากถือเงินเพื่อใช้จ่ายฉุกเฉินมากก็มีต้นทุนค่าเสียโอกาสจากการได้รับผลตอบแทนจากดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น

(3) เพื่อเก็งกำไร (Speculative demand for money) ภายหลังจากหักรายได้จากรายจ่ายแล้ว จะเหลือเป็นเงินออมคนสามารถนำเงินนี้ไปลงทุนหาประโยชน์โดยการลงทุนได้ อุปสงค์ของเงินเพื่อเก็งกำไรหรือการถือเงินเพื่อเก็งกำไรขึ้นกับอัตราดอกเบี้ยและผลตอบแทนในหลักทรัพย์ ในการลงทุนในพันธบัตรหากดอกเบี้ยลดลงจะทำให้ผลตอบแทนจากพันธบัตรสูงขึ้น

ดังนั้น อุปสงค์ของเงินที่แท้จริงรวม ขึ้นอยู่กับ รายได้และอัตราดอกเบี้ย ได้สมการดังนี้

$$M^d / P = f(Y, R)$$

โดยที่ M^d คือ อุปสงค์ของเงิน

P คือ ระดับราคาสินค้าและบริการ

Y คือ รายได้ของคน

R คือ อัตราดอกเบี้ยหรือต้นทุนค่าเสียโอกาส

ความต้องการใช้เครื่องมือการชำระเงิน เช่น บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ถือเป็นการทดแทน (substitutes) ความต้องการถือเงินหรือความต้องการใช้เงินสด ได้แก่ เหรียญและธนบัตร (Rinaldi,2001) ดังนั้น ความต้องการใช้เครื่องมือการชำระเงิน อาจขึ้นกับรายได้และอัตราดอกเบี้ย

2.2 เงินและระบบการชำระเงิน

2.2.1 เงินและปริมาณเงิน

สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (2558) ให้ความหมายของเงินว่า เงิน คือ สิ่งที่คนในสังคมยอมรับในการเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน ใช้สำหรับการชำระสินค้าและบริการ และสามารถชำระหนี้ได้ตามกฎหมาย หน้าที่ของเงินคือ

- (1) เงินเป็นสื่อกลางการแลกเปลี่ยน
- (2) เงินเป็นเครื่องรักษามูลค่า
- (3) เงินเป็นมาตรฐานในการเทียบค่า
- (4) เงินเป็นมาตรฐานในการชำระหนี้ในภายหน้า

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2549) ให้นิยามปริมาณเงินดังต่อไปนี้

(1) ปริมาณเงิน (M1) หรือปริมาณเงินตามความหมายแคบ หมายถึงปริมาณเงินที่หมุนเวียนในมือประชาชน ประกอบด้วยธนบัตร และเหรียญกษาปณ์ในมือประชาชน และเงินฝากเผื่อเรียก (demand deposit) ของภาคเอกชนที่ระบบธนาคารพาณิชย์

(2) ปริมาณเงิน (M2) หรือปริมาณเงินตามความหมายกว้าง หมายถึงปริมาณเงินที่หมุนเวียนในมือประชาชน (M1) รวมเงินฝากประจำและออมทรัพย์

(3) ปริมาณเงิน (M2a) หมายถึงปริมาณเงินที่อยู่ในมือประชาชน โดยรวมปริมาณเงิน M2 และตัวสัญญาใช้เงินหรือเงินที่บริษัทเงินทุนรับฝากจากประชาชน

(4) ปริมาณเงิน (M3) เป็นปริมาณเงินเงินตามความหมายกว้างที่สุด คือ ปริมาณเงินที่หมุนเวียนในมือประชาชนในรูปของเงินสด เงินฝากทุกประเภทของธนาคารพาณิชย์และธนาคารเฉพาะกิจที่รับฝากจากประชาชน รวมถึงเงินฝากในรูปของตัวสัญญาใช้เงินของบริษัทเงินทุน

สิ่งคล้ายเงิน คือสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง และความสามารถรักษามูลค่าไว้ได้เหมือนเงินหรือเกือบเท่าเงินเช่น ตั๋วเงิน พันธบัตรรัฐบาล เป็นต้น

สิ่งทดแทนเงิน (Money Substitutes) หมายถึงสิ่งที่ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนชั่วคราว เช่น บัตรเครดิต (credit card) เนื่องจากบัตรเครดิตสามารถเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน

ในระยะสั้นๆ ที่ผู้ถือสามารถชำระค่าสินค้าและบริการได้ทั้งๆที่ไม่มีเงินสด แต่ท้ายที่สุดผู้ถือบัตรต้องชำระหนี้ด้วยเงินสดนั่นเอง (สุวรรณณี,2550)

2.2.2 ระบบการชำระเงิน

ธนาคารแห่งประเทศไทย (2557c) ได้ให้ความหมายของ ระบบการชำระเงินหมายถึง กระบวนการส่งมอบหรือโอนสื่อการชำระเงินเพื่อชำระราคา โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน คือ

(1) องค์กรและบุคคล หมายถึง ผู้จ่ายเงิน ผู้รับเงิน และองค์กรที่เป็นตัวกลางใน การชำระเงิน เช่น ธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงิน เป็นต้น

(2) กระบวนการดำเนินการภายใต้กฎหมาย ระเบียบ ข้อตกลง กฎเกณฑ์ ธรรมเนียมปฏิบัติ ที่กำหนดบทบาท หน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรและบุคคลต่าง ๆ รวมถึงกลไกการชำระเงินที่เกี่ยวข้อง

(3) สื่อการชำระเงินประเภทต่าง ๆ เช่น เงินสด ตราสารการเงิน บัตรพลาสติก การโอนเงินทางบัญชี ตลอดจนถึงการชำระเงินด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์

ระบบการชำระเงินอาจแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือระบบการชำระเงินด้วยเงินสด และระบบการชำระเงินด้วยสื่อการชำระเงินประเภทอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เงินสด

(1) ระบบการชำระเงินด้วยเงินสดจะเกี่ยวข้องกับกระบวนการต่าง ๆ เช่น การจัดพิมพ์ธนบัตร การนำธนบัตรออกใช้ การรับและจ่ายเงินสดระหว่างธนาคารกลาง สถาบันการเงิน และบุคคลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนการตรวจคัดธนบัตรชำรุดออกไปทำลาย และพิมพ์ธนบัตรใหม่ขึ้นทดแทน เป็นต้น

(2) ระบบการชำระเงินด้วยสื่อการชำระเงินที่มีใช้เงินสด จำแนกได้เป็นการใช้สื่อการชำระเงินที่เป็นตราสาร เช่น เช็ค ดราฟต์ ตัวแลกเงิน ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับผู้ส่งจ่าย ผู้ทรงเช็ค ธนาคารที่เกี่ยวข้อง ระบบหรือวิธีการแลกเปลี่ยนเช็คระหว่างธนาคาร ตลอดจนกฎหมายเกี่ยวกับการใช้เช็คเป็นต้น สำหรับสื่อการชำระเงินที่มีใช้ตราสารเช่นระบบอิเล็กทรอนิกส์ จะเกี่ยวข้องกับบุคคล สถาบันการเงิน รวมถึงระบบการโอนเงินด้วยวิธีอิเล็กทรอนิกส์ การสื่อสารข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และระเบียบวิธีการดำเนินงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ระบบการชำระเงินมีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือที่หล่อลื่นกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้ดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและมั่นคง ธนาคารแห่งประเทศไทยได้พัฒนาระบบการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์โดยนำเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์มาใช้เพื่อให้เป็นโครงสร้างพื้นฐานทางการเงิน โดยมีวัตถุประสงค์ให้ระบบการชำระเงินของประเทศมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 ทบทวนวรรณกรรม

ในช่วงครึ่งทศวรรษที่ผ่านมา การทำธุรกรรมการชำระเงินด้วยบัตรเครดิต บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม และ electronic banking เช่น internet banking และ mobile banking ได้ขยายตัวอย่างมาก เนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจ การพัฒนาเทคโนโลยีให้มีความก้าวหน้าขึ้น และการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างพื้นฐานเพื่อความสะดวกในการทำธุรกรรมการชำระเงิน ทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกเครื่องมือการชำระเงินให้เหมาะสมกับความต้องการและอำนวยความสะดวกให้แก่ตนเอง

ระบบชำระเงินประกอบด้วยผู้ให้บริการการชำระเงินหรือด้านอุปทาน และผู้ใช้บริการการชำระเงินหรือด้านอุปสงค์ ด้านผู้ให้บริการหรือด้านอุปทานนั้นเงื่อนไขการให้บริการขึ้นอยู่กับกฎระเบียบของประเทศและสถาบันการเงินนั้นๆ ส่วนด้านผู้ต้องการใช้บริการหรือด้านอุปสงค์นั้น การใช้บริการชำระเงินรูปแบบต่างๆนั้นมีปัจจัยจำนวนมากกระทบการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินของผู้บริโภค

2.3.1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ (socio-demographic characteristics)

งานศึกษาจำนวนมากได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงิน โดยงานศึกษาเหล่านี้ส่วนใหญ่เป็นงานศึกษาจากประเทศสหรัฐอเมริกาและใช้ข้อมูลจาก The surveys of consumer finance (SCF) Stavins (2002), Klee (2006), Schuh and Stavins (2010) และ Mann (2011) พบว่า ปัจจัยด้านลักษณะประชากรของผู้บริโภค (socio-demographic characteristics) มีผลต่อการเข้าถึงเครื่องมือการชำระเงิน Stavins (2002) พบว่า การเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แต่ละชนิดของผู้บริโภค ได้แก่ เอทีเอ็ม, การฝากเงินโดยตรง, การชำระเงินโดยตรง, บัตรเครดิต, บัตรเดบิต, การโอนเงินอิเล็กทรอนิกส์, และ internet banking ส่วนมากปรับเปลี่ยนตามระดับการศึกษา รายได้ และสถานภาพ แต่ไม่มีรูปแบบปัจจัยกระทบที่แน่นอนตายตัว Schuh and Stavins (2010) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บัตรเครดิตและบัตรเดบิต คือ อายุและรายได้ เมื่ออายุมากขึ้น มีแนวโน้มในการใช้บัตรเครดิตมากขึ้น แต่มีแนวโน้มในการใช้บัตรเดบิตลดลง อย่างไรก็ตามเมื่อรายได้มากขึ้นมีแนวโน้มในการใช้บัตรทั้งสองเพิ่มมากขึ้น ด้านการชำระบิลอิเล็กทรอนิกส์และธนาคารออนไลน์ (online banking) เมื่อมีอายุเพิ่มมากขึ้นมีแนวโน้มในการใช้ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ Mann (2011) ซึ่งพบว่า อายุมีผลต่อการเลือกเครื่องมือการชำระเงิน แต่ผลนี้อาจเป็นผลของ Cohort effect เนื่องจาก เครื่องมือการชำระเงินแต่ละเครื่องมือถูกสร้างมาให้เหมาะสมและสะดวกต่อผู้บริโภคในแต่ละรุ่น (generation) ส่วน Klee (2006) ได้ศึกษาการใช้เครื่องมือการชำระเงินหลายชนิดพร้อมกัน (multi-homing) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เครื่องมือการชำระเงินพร้อมกันหลายชนิด คือ ปัจจัยด้านรายได้ และการศึกษา กล่าวคือ ผู้ที่มีรายได้มาก และการศึกษาที่สูงขึ้นมีแนวโน้มการใช้เครื่องมือการชำระเงินมากกว่าหนึ่งชนิด และพบว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่มีการใช้บัตรเครดิต (convenience credit card) และบัตรเดบิต ทดแทนกัน Bounie and Francois (2006)

และSnyder and Zinman (2007) พบว่า การถือบัตรหลายชนิด (multi-homing) สามารถอธิบายพฤติกรรมการใช้เครื่องมือการชำระเงินได้ดี โดยความพึงพอใจของผู้บริโภคจะขึ้นอยู่กับลักษณะคุณสมบัติและประโยชน์ในบัตรอิเล็กทรอนิกส์แต่ละชนิด แต่Shy (2013) พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ใช้บัตรของตนเองในการชำระเงินเพียงจำนวนหนึ่งใบเท่านั้น (single-homing) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Rysman (2007) ที่พบว่าผู้บริโภคใช้บัตรในการซื้อสินค้าและบริการแท้จริงเพียงเครือข่ายบัตรเดียว (single-homing on a card network) แต่อาจถือบัตรหลายเครือข่ายเพียงเพื่อเพื่อได้รับสิทธิประโยชน์จากบัตรต่างๆในอนาคต

2.3.2 ปัจจัยด้านลักษณะของเครื่องมือการชำระเงิน

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอีกปัจจัยหนึ่ง คือ ลักษณะทั่วไปของเครื่องมือการชำระเงิน (payment instrument characteristics) โดย Borzekowski, Kiser, and Ahmed (2008) และ Schuh and Stavins (2013) พบว่า ปัจจัยที่คนเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงิน (payment instrument) แทนการใช้เงินสดและเช็ค นั่น เพราะทำให้เกิดความสะดวก (Convenience) ในการชำระสินค้าและบริการและมีต้นทุนการทำธุรกรรมต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับงานศึกษาของ Bolt, Humphrey, and Uittenbogaard (2008) พบว่า การเปลี่ยนการชำระเงินจากการชำระเงินด้วยเงินสดหรือเช็ค (paper-based payment) มาเป็นการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ (electronic payment) นั้นจะช่วยลดต้นทุนการทำธุรกรรมทางการเงินของประเทศนอร์เวย์ได้ร้อยละ 0.35 ต่อ GDP และช่วยลดต้นทุนการชำระเงินของประเทศเนเธอร์แลนด์ได้ร้อยละ 0.61 ต่อ GDP หรือจะช่วยลดต้นทุนการชำระเงินได้ 2300 ปอนด์ต่อคนในแต่ละประเทศ ถึงแม้เครื่องมือการชำระเงินจะช่วยลดต้นทุนการทำธุรกรรมให้แก่ผู้บริโภคแต่อย่างไรก็ตามWilkinson (2011) พบว่า ก่อนการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงิน ผู้บริโภคมีต้นทุนแต่เป็นต้นทุนที่ไม่เป็นตัวเงิน คือ ต้นทุนจม (sunk cost) ซึ่งเกิดจากการที่ผู้บริโภคต้องศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลและวิธีการใช้เครื่องมือการชำระเงินต่างๆ เมื่อผู้บริโภคมีความรู้ความเข้าใจในการใช้เครื่องมือการชำระเงินต่างๆแล้วผู้บริโภคจึงตัดสินใจปรับเปลี่ยนมาใช้เครื่องมือการชำระเงินชนิดนั้นๆ

2.3.3 ความรู้ทางการเงิน (financial literacy) และเทคโนโลยี (technology)

เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นเครื่องที่ได้รับการพัฒนามาเนื่องจากการขยายตัวของเศรษฐกิจและเทคโนโลยี เพื่อลดต้นทุนการชำระเงินและเพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้บริการ การใช้เครื่องมือการชำระเงินนั้นผู้ใช้บริการจึงต้องทำธุรกรรมด้วยตนเองเป็นส่วนหลัก ดังนั้น ผู้ใช้เลือกใช้บริการเครื่องมือการชำระเงินอาจจะต้องมีความรู้ทางการเงินและทราบถึงลักษณะเครื่องมือชำระเงิน Hilgert, Hogarth, and Beverly (2003) พบว่า ความรู้ทางการเงิน (financial knowledge/financial literacy) มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการจัดการทางการเงิน ได้แก่

การจัดการกระแสเงินสด การจัดการสินเชื่อ การออมและการลงทุน เป็นต้น และ Atkinson, McKay, Kempson, and Collard (2006) พบว่า ผู้ที่มีความรู้ทางการเงิน จะสามารถจัดการทางการเงินและมีการตัดสินใจที่เหมาะสมในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงิน อีกทั้งต้องมีความเข้าใจในการทำธุรกรรมที่มีความสัมพันธ์กับเทคโนโลยีใหม่ๆ Hayashi and Klee (2003) พบว่า คนที่เลือกใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต โทรศัพท์มือถือ/สมาร์ทโฟน ซ้อสินค้าแบบออนไลน์ เป็นต้น มีแนวโน้มในการใช้ชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าคนที่ไม่เลือกใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ

2.3.4 การอำนวยความสะดวก สิทธิประโยชน์และอื่นๆ

การอำนวยความสะดวกของผู้ให้บริการแก่ผู้ใช้บริการ และการให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ใช้บริการก็สามารถส่งผลต่อการใช้เครื่องมือการชำระเงินได้ เมื่อผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจและรู้สึกสะดวก ปลอดภัยก็จะทำให้ผู้ใช้บริการต้องการใช้บริการเครื่องมือการชำระเงินเดิมมากขึ้นหรือต้องการใช้เครื่องมือการชำระเงินอื่นๆเพิ่มขึ้น พบว่า ปริมาณและมูลค่าการทำธุรกรรมที่เพิ่มขึ้นมีผลมาจากการได้รับบริการในอดีตและการมีโครงสร้างพื้นฐานที่ดีในระบบการชำระเงิน Scholnick, Massoud, Saunders, Carbo-Valverde, and Rodríguez-Fernández (2007) พบว่า สถานที่ตั้งของเครื่อง เอทีเอ็มมีผลต่อการเลือกใช้บริการและส่งผลประโยชน์ต่อผู้ใช้บัตรเอทีเอ็ม Simon, Smith, and West (2010) ได้ศึกษาผลของ loyalty program และการรับรู้ด้านราคา (price-incentive) ต่อการใช้บัตร โดย loyalty program คือ เมื่อผู้บริโภคชำระเงินด้วยบัตรครบยอด \$12,400 จะได้รับ voucher shopping ราคา \$100 ฟรี และ price-incentive คือ ผู้บริโภคที่ชำระเงินค่าบัตรเต็มจำนวนเมื่อครบรอบปี ผู้บริโภคจะได้รับการยกเว้นค่าดอกเบี้ย จากการศึกษาพบว่าผู้บริโภคที่ได้เข้าร่วม loyalty program และการรับรู้ด้านราคา (price-incentive) มีการใช้บัตรเครดิตและบัตรเดบิตเพิ่มมากขึ้น ผู้บริโภคที่ได้เข้าร่วม การรับรู้ด้านราคา (price-incentive) จะเปลี่ยนมาใช้บัตรเครดิตทดแทนบัตรเดบิต และผู้บริโภคที่ได้เข้าร่วม loyalty program จะใช้บัตรเครดิตทดแทนการใช้เงินสด

นอกจากปัจจัยหลักที่กล่าวมาข้างต้น Bounie and François (2006) พบว่า มีปัจจัยอื่นๆที่สามารถอธิบายลักษณะการทำธุรกรรมของผู้บริโภคและปัจจัยกำหนดการใช้เครื่องมือการชำระเงิน ได้แก่ ขนาดของการทำธุรกรรมชำระเงิน ชนิดของสินค้าและบริการที่จะซื้อ สถานที่ชำระค่าสินค้าและบริการ ลักษณะของการติดต่อการทำธุรกรรม เช่น ตัวต่อตัว ทางอินเทอร์เน็ต ทางโทรศัพท์ เป็นต้น และปัจจัยด้านข้อจำกัดด้านอุปทาน นั่นก็คือ การถูกจำกัดการเข้าถึงเครื่องมือการชำระเงินส่งผลให้เกิดความต้องการถือเงินสดมากขึ้น เห็นได้ว่าความต้องการเข้าถึงเครื่องมือการชำระเงิน และการใช้เครื่องมือการชำระเงินที่ไม่ใช่เงินสดเพิ่มขึ้นสามารถส่งผลต่อความต้องการถือเงินสดของประชาชนในประเทศนั้นๆได้ Columba (2009) ได้ศึกษาผลของ นวัตกรรมเทคโนโลยีการทำธุรกรรม (transaction technology innovation) ต่อการใช้เงินของประเทศอิตาลี พบว่า การเพิ่มขึ้นของ เอทีเอ็ม (ATM)

และเครื่องรับชำระเงินด้วยบัตร (points of sale) ทำให้การหมุนเวียนเงินสด (currency in circulation) ลดลงแต่ทำให้ปริมาณเงิน (M1) เพิ่มขึ้น

2.3.5 งานศึกษาของประเทศไทย

สำหรับประเทศไทยมีการเก็บข้อมูลและเผยแพร่ข้อมูลที่เจาะลึกเรื่องลักษณะการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบจุลภาคและมิงานศึกษาเกี่ยวกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินที่น้อยมากเมื่อเทียบกับประเทศพัฒนาแล้ว ธนาคารแห่งประเทศไทยได้มีรายงานประจำปีเกี่ยวกับภาพรวมระบบการชำระเงินในประเทศไทย แต่งานศึกษาดังกล่าวได้เน้นการศึกษาไปทางด้านมหภาค ส่วนการศึกษาด้านจุลภาค กัลยาและซังพงศ์ (2546) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในการซื้อสินค้าและบริการบนอินเทอร์เน็ต พบว่าผู้ใช้บริการการชำระเงินด้วยบัตรเครดิต และบัตรเครดิตส่วนใหญ่ใช้อินเทอร์เน็ตเป็นประจำ และใช้บริการเนื่องจากมีความสะดวกและเชื่อในความปลอดภัย ซึ่งเป็นการศึกษาที่เน้นไปด้านการตลาด สอดคล้องกับการศึกษาของ รัตน์ธิดา (2553) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารอินเทอร์เน็ต (E-Banking) พบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บริการในระดับมากคือ ปัจจัยด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และปัจจัยด้านราคากล่าวคือ ผู้บริโภคเลือกใช้บริการธนาคารอินเทอร์เน็ตเนื่องจากมีความสะดวก สามารถทำธุรกรรมกับธนาคารได้ตลอด 24 ชั่วโมงและค่าธรรมเนียมการใช้บริการและค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมโดยรวมน้อยกว่าการที่ท่านเดินทางไปทำธุรกรรมที่ธนาคาร โดยงานศึกษาได้กล่าวเป็นกรณีศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอาจไม่สะท้อนภาพรวมของประเทศไทย

การใช้บริการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์จะช่วยลดต้นทุนในระบบการชำระเงิน หากภาคเอกชนมีสภาพคล่องที่ดี มีต้นทุนการชำระเงินต่ำ การหมุนเวียนของเงินในระบบเศรษฐกิจคล่องตัวก็จะเป็นผลดีในการกระตุ้นเศรษฐกิจ Humphrey, Kim, and Vale (2001) พบว่าต้นทุนการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์มีต้นทุนเพียง หนึ่งในสาม หรือ ครึ่งหนึ่งของต้นทุนของการชำระเงินด้วยเงินสดหรือเช็ค ดังนั้นการทำธุรกรรมการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เป็นการลดต้นทุนการทำธุรกรรมแก่ผู้บริโภคและลดต้นทุนทางสังคม (social cost) อีกทั้งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ ธนาคารแห่งประเทศไทย (2556) พบว่า การเพิ่มการใช้บัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์จะส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยประเทศพัฒนาแล้วการใช้บัตรเพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะสามารถเพิ่ม GDP ได้ร้อยละ 0.034 ขณะที่ประเทศไทยการเพิ่มขึ้นของการใช้บัตรร้อยละ 1 จะสามารถเพิ่ม GDP ได้ร้อยละ 0.02 เห็นได้ว่าประเทศพัฒนาแล้วประชาชนมีความเชื่อมั่นในการใช้บัตรเครดิต ดังนั้นการเข้าใจรูปแบบและพฤติกรรมการใช้บัตร จะมีส่วนช่วยในการกำหนดนโยบายส่งเสริมการใช้บริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นช่องทางช่วยกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจได้

บทที่ 3 วิธีการศึกษา

ระบบชำระเงินประกอบด้วยผู้ให้บริการชำระเงินหรือด้านอุปทาน และผู้ใช้บริการชำระเงินหรือด้านอุปสงค์ งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาด้านผู้ต้องการใช้บริการหรือด้านอุปสงค์โดยกำหนดให้ผู้บริโภคทุกคนมีทางเลือก การใช้บริการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์นั้นมีปัจจัยจำนวนมากส่งผลต่อการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินของผู้บริโภค การศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ศึกษาโดยการประมาณค่าด้วยวิธี logit regression ซึ่งแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาประยุกต์จากแบบจำลองของ Bounie and François (2006) และ Schuh and Stavins (2013) ซึ่งเป็นการศึกษาการใช้เครื่องมือการชำระเงินของครัวเรือนในระบบการชำระเงินของประเทศสหรัฐอเมริกา และการศึกษาเกี่ยวกับการเลือกใช้เช็คและเครื่องมือการชำระเงินอื่นๆของผู้บริโภค

การศึกษานี้ต้องการศึกษาถึงปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเครดิต บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม internet banking และ mobile banking ของผู้บริโภค

เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินของผู้บริโภคว่าจะใช้เครื่องมืออะไร ปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภคคือ ลักษณะทางประชากรของผู้บริโภค (Bounie & François, 2006) การศึกษาของ Schuh and Stavins (2010) ได้พิจารณาเกี่ยวกับลักษณะทางประชากรและลักษณะทางการเงินของผู้บริโภคพบว่าอายุ เพศ ระดับการศึกษา รายได้ และสถานภาพแรงงาน มีผลต่อการใช้เครื่องมือการชำระเงินแต่ละชนิด ปัจจัยต่อมาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริโภค คือ ปัจจัยด้านการเข้าถึงและการใช้เทคโนโลยี ได้แก่ โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต และคอมพิวเตอร์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการใช้ online banking/internet banking และ mobile banking (Hayashi & Klee, 2003) และปัจจัยสุดท้าย คือ ความรู้ด้านการเงิน ผู้ที่มีความรู้ด้านการเงินจะสามารถจัดการกระแสเงินสดและเลือกเครื่องมือการชำระเงินได้ดี (Hilgert et al., 2003)

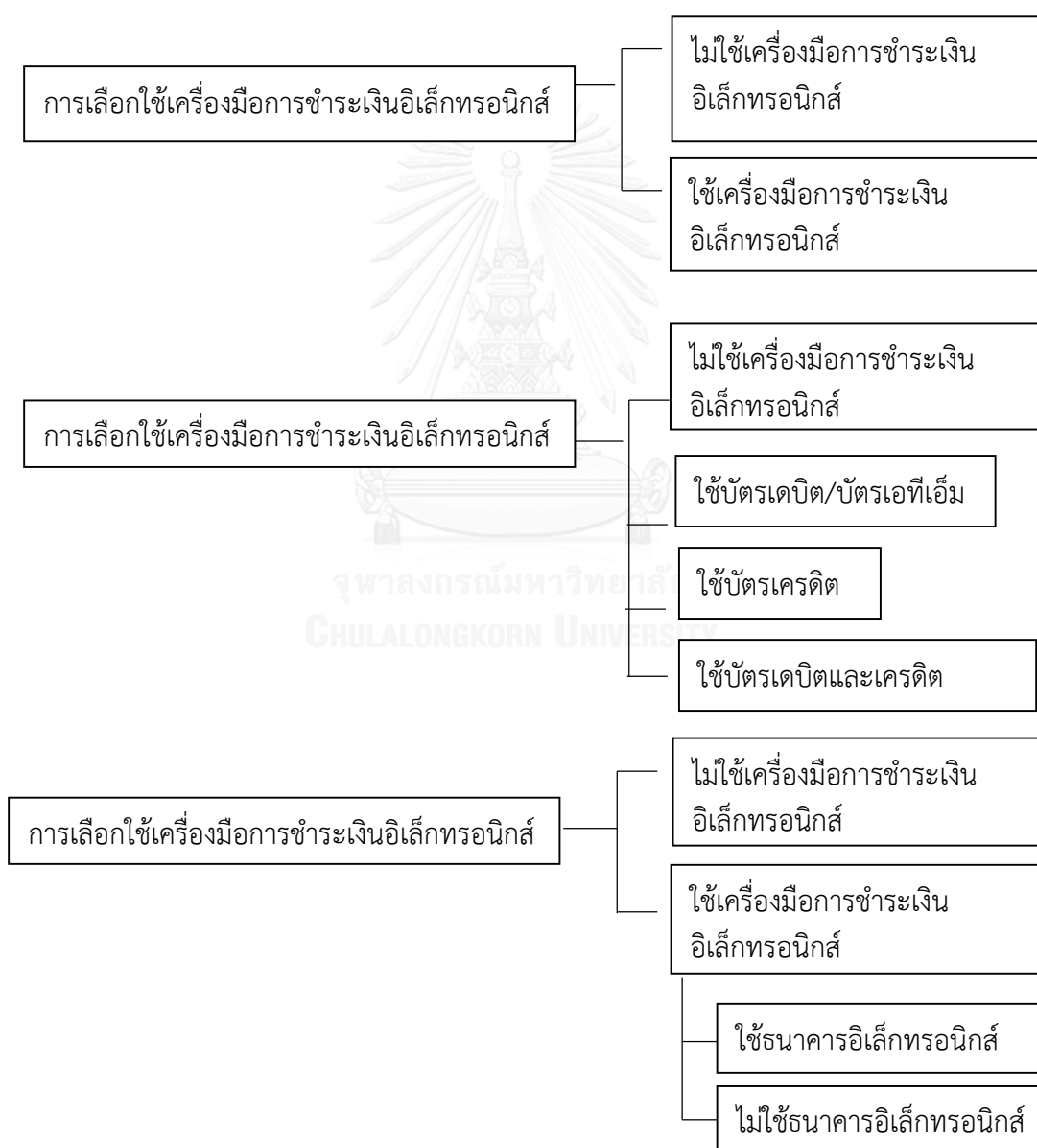
3.1 แบบจำลอง

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเครดิต บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม internet banking และ mobile banking เครื่องมือใดก็ได้ของผู้บริโภคในประเทศไทย และศึกษาถึงปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแต่ละชนิดดังกล่าวในแต่ละชนิด จากข้อมูลตารางที่ 3.1 เห็นได้ว่าผู้บริโภคส่วนใหญ่ใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม และผู้ใช้ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์เป็นผู้ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้ว จึงมีแนวทางการศึกษา (ภาพที่ 3.1) ดังนี้

ตารางที่ 3.1 ข้อมูลการใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์

	ไม่ใช้ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์	ใช้ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์
ไม่ใช่เครื่องมือการชำระเงิน	2838	1
บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม	2731	21
บัตรเครดิต	34	1
บัตรเดบิตและบัตรเครดิต	352	22

ภาพที่ 3.1 การเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์

ส่วนแรกต้องการศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเครดิต บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต internet banking และ mobile banking เครื่องมือใดก็ได้ ด้วยวิธี logit เพื่อทราบถึงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเครดิต บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต internet banking และ mobile banking ตัวใดก็ได้ อีกทั้งยังต้องการศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แต่ละเครื่องมือ ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเครดิต บัตรเครดิต internet banking และ mobile banking

ส่วนที่สองต้องการศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ การไม่ใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ บัตรเดบิต(บัตรเครดิตเอทีเอ็ม)อย่างเดียว บัตรเครดิตอย่างเดียว และการใช้ทั้งบัตรเดบิตและบัตรเครดิต ด้วยวิธี multinomial logit

ส่วนสุดท้ายต้องการศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ internet banking หรือ mobile banking ด้วยวิธี logit จากข้อมูล FinScope Thailand 2013 ผู้ใช้ internet banking หรือ mobile banking เกือบทุกคนเป็นผู้ที่ใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ชนิดใดชนิดหนึ่งอยู่แล้ว การศึกษาส่วนนี้จึงศึกษาถึงปัจจัยในการเลือกใช้ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ internet banking หรือ mobile banking ของผู้ที่ใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์อยู่แล้วเนื่องจากข้อมูลมีกลุ่มตัวอย่างจำนวนน้อย หากศึกษาแค่การใช้ internet banking หรือ mobile banking และการไม่ใช้ internet banking หรือ mobile banking อาจจะไม่เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง 2 กลุ่ม

3.1.1 ปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์

แบบจำลองการศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเครดิต บัตรเดบิต/บัตรเครดิตเอทีเอ็ม internet banking และ mobile banking เครื่องมือก็ได้ กำหนดให้ผู้บริโภคเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินเพื่อความพึงพอใจสูงสุด (Maximize Utility) อธิบายได้ดังสมการต่อไปนี้

$$V_{ij} = \beta_0 + \beta_1 AGE_i + \beta_2 GEN_i + \beta_3 STA_i + \beta_4 EDU_i + \beta_5 INC_i + \beta_6 FL_i + \beta_7 PHON_i + \beta_8 NET_i + \beta_9 LFS_i + \beta_{10} URBAN_i$$

โดยที่ V_{ij} คือ ความพอใจผู้บริโภคคนที่ i สำหรับเครื่องมือการชำระเงินชนิดที่ j
 j คือ เครื่องมือการชำระเงิน ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเครดิตเอทีเอ็ม บัตรเครดิต internet banking และ mobile banking

AGE_i คือ อายุของผู้บริโภคคนที่ i

GEN_i คือ เพศของผู้บริโภคคนที่ i ได้แก่ เพศชาย เพศหญิง

STA_i คือ สถานภาพของผู้บริโภคคนที่ i ได้แก่ โสด สมรส

EDU_i คือ ระดับการศึกษาของผู้บริโภคคนที่ i ได้แก่ ไม่ได้ศึกษา ศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา ต่ำกว่าอุดมศึกษา และระดับอุดมศึกษาขึ้นไป

FL_i คือ ความรู้และความสามารถทางการเงินของผู้บริโภค i วัดได้จากค่าจากการหาค่าเฉลี่ยจากข้อมูล FinScope Thailand 2013 ด้านการประเมินตนเองด้านความรู้และความสามารถการจัดการทางการเงิน (Rating Scale) ดังนี้
เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 5 คะแนน เห็นด้วยให้ 4 คะแนน
ไม่เห็นด้วยให้ 3 คะแนน ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งให้ 2 คะแนน
ไม่แน่ใจให้ 1 คะแนน

แบบสอบถามประกอบด้วย

- 1.ความสามารถในการควบคุมการเงิน
- 2.การใช้เงินมากกว่าที่มีอยู่
- 3.สถานะทางการเงินตอนนี้กับความคาดหวัง
- 4.การจัดการเรื่องการเงินเป็นเรื่องเครียด/ภาระ
- 5.การรู้สถานการณ์ทางการเงิน
- 6.การทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นประจำทุกเดือน
- 7.การปรับเปลี่ยนค่าใช้จ่ายในปัจจุบันให้สอดคล้องกับรายรับ
- 8.การคิดอย่างระมัดระวังก่อนจะตัดสินใจใช้จ่าย
- 9.งบประมาณช่วยให้สามารถรู้ได้ว่าควรจะใช้จ่ายมาก-น้อย

เนื่องจากบางคำถามมีทิศทางตรงข้ามกัน การให้คะแนนนี้ได้ปรับให้คะแนนคำถามให้มีทิศทางไปในทางเดียวกัน

INC_i คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้บริโภคคนที่ i

$PHON_i$ คือ มีโทรศัพท์มือถือของผู้บริโภคคนที่ i

NET_i คือ การใช้อินเทอร์เน็ตของผู้บริโภคคนที่ i

LFS_i คือ สถานภาพแรงงานของผู้บริโภคคนที่ i

$URBAN_i$ คือ ผู้บริโภคคนที่ i อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาล

แต่การเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินเพื่อความพึงพอใจสูงสุดยังมีปัจจัยอื่นมากระทบนอกเหนือจากสมการข้างต้น ดังนั้น เลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินเพื่อความพึงพอใจสูงสุด (U_{ij}) สามารถอธิบายได้จากปัจจัยที่พบจากแบบสอบถาม (V_{ij}) และปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่สามารถอธิบายได้จากปัจจัยก่อนหน้า (ε_{ij})

$$U_{ij} = V_{ij} + \varepsilon_{ij} = \beta_0 + \beta_1 AGE_i + \beta_2 GEN_i + \beta_3 STA_i + \beta_4 EDU_i + \beta_5 INC_i + \beta_6 FL_i \\ + \beta_7 PHON_i + \beta_8 NET_i + \beta_9 LFS_i + \beta_{10} URBAN_i + \varepsilon_{ij}, \text{ where } \varepsilon \sim \text{logistic}(0,1)$$

อย่างไรก็ตามเราไม่สามารถความพึงพอใจของผู้บริโภคจากข้อมูล FinScope Thailand ได้โดยตรง แต่เราทราบการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินของผู้บริโภคแต่ละคน (A_{ij}) ดังนั้นจึงประมาณค่าลักษณะความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภค โดยการประมาณค่าด้วยวิธี logit ซึ่งแบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาประยุกต์จากแบบจำลองของ Bounie and Francois (2006) และ Schuh and Stavins (2010) มีรูปแบบสมการดังต่อไปนี้

แบบจำลองที่ใช้ในการศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์มีรูปแบบสมการดังต่อไปนี้

$$\Pr(A_{ij} = 1) = \Pr(U_{ij} > 0)$$

$$\Pr(A_{ij} = 1) = \Pr(V_{ij} + \varepsilon_{ij} > 0)$$

$$\Pr(A_{ij} = 1) = \Pr(-\varepsilon_{ij} < V_{ij})$$

$$\Pr(A_{ij} = 1) = \frac{1}{1 + \exp[-1(\beta_0 + \beta_1 AGE_i + \beta_2 GEN_i + \beta_3 STA_i + \beta_4 EDU_i + \beta_5 INC_i \\ + \beta_6 FL_i + \beta_7 PHON_i + \beta_8 NET_i + \beta_9 LFS_i + \beta_{10} URBAN_i)]}$$

โดยที่ A_{ij} เป็นตัวแปรหุ่น เท่ากับ 1 หากผู้บริโภคคนที่ i ใช้เครื่องมือการชำระเงิน j ตัวใดก็ได้และเท่ากับ 0 อื่นๆ
 j เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเดบิต/เอทีเอ็ม บัตรเครดิต Internet banking และ Mobile banking

3.1.2 ปัจจัยในการเลือกใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์

การศึกษาในส่วนนี้ต้องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต และการใช้ทั้งบัตรเดบิตและบัตรเครดิต

แบบจำลองกำหนดให้การเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินเพื่อความพึงพอใจสูงสุด (U_{ij}) สามารถอธิบายได้จากปัจจัยที่พบจากแบบสอบถาม (V_{ij}) และปัจจัยอื่นๆ (ε_{ij})

$$U_{ik} = V_{ik} + \varepsilon_{ik} = \beta_0 + \beta_1 AGE_i + \beta_2 GEN_i + \beta_3 STA_i + \beta_4 EDU_i + \beta_5 INC_i + \beta_6 FL_i \\ + \beta_7 PHON_i + \beta_8 NET_i + \beta_9 LFS_i + \beta_{10} URBAN_i + \varepsilon_{ik}, \text{ where } \varepsilon \sim \text{logistic}(0,1)$$

อย่างไรก็ตามเราไม่สามารถวัดความพึงพอใจของผู้บริโภค ได้โดยตรง ดังนั้นจึงประมาณค่าลักษณะความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต และ

การใช้บัตรเดบิตและบัตรเครดิต ด้วยการประมาณค่าด้วยวิธี multinomial logit โดย กลุ่มบัตรทั้ง 3 กลุ่มเป็นอิสระต่อกัน มีรูปแบบสมการดังต่อไปนี้

$$\Pr(C_i = k) = \Pr(U_{ik} > 0)$$

$$\Pr(C_i = k) = \Pr(V_{ik} + \varepsilon_{ij} > 0)$$

$$\Pr(C_i = k) = \frac{\exp(V_{ik})}{\exp(V_{ik}) + \dots + \exp(V_{in})} \sim \sum_{i=1}^n \Pr(C_i = k) = 1$$

$$V_{ik} = f(\beta_0 + \beta_1 AGE_i + \beta_2 GEN_i + \beta_3 STA_i + \beta_4 EDU_i + \beta_5 INC_i + \beta_6 FL_i + \beta_7 PHON_i + \beta_8 NET_i + \beta_9 LFS_i + \beta_{10} URBAN_i)$$

โดยที่

V_{ik} คือ ความพอใจผู้บริโภคคนที่ i สำหรับเครื่องมือการชำระเงินชนิดที่ k

$\Pr(C_i = k)$ คือ ความน่าจะเป็นที่ผู้บริโภคคนที่ i เลือกเครื่องมือการชำระเงินชนิดที่ k

k บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ไม่ใช่เครื่องมือการชำระเงิน บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต หรือ บัตรเดบิตและบัตรเครดิต

3.1.3 ปัจจัยในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์

แบบจำลองนี้ต้องการศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคที่เลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินเครื่องมือใดเครื่องมือหนึ่งอยู่แล้ว ($A_{ij}=1$) โดยธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ในที่นี้คือ การใช้ Internet Banking หรือ Mobile Banking

แบบจำลองกำหนดให้เลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินเพื่อความพึงพอใจสูงสุด (U_{il}) สามารถอธิบายได้จากปัจจัยที่พบจากแบบสอบถาม (V_{il}) และปัจจัยอื่นๆ ที่ไม่สามารถอธิบายได้จากปัจจัยก่อนหน้า (ε_{il})

$$U_{il} = V_{il} + \varepsilon_{ij} = \beta_0 + \beta_1 AGE_i + \beta_2 GEN_i + \beta_3 STA_i + \beta_4 EDU_i + \beta_5 INC_i + \beta_6 FL_i + \beta_7 PHON_i + \beta_8 NET_i + \beta_9 LFS_i + \beta_{10} URBAN_i + \varepsilon_{ij}, \text{ where } \varepsilon \sim \text{logistic}(0,1)$$

โดยที่ V_{il} คือ ความพอใจผู้บริโภคคนที่ i สำหรับเครื่องมือการชำระเงินชนิดที่ l

l คือ ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ internet banking หรือ mobile banking

อย่างไรก็ตามเราไม่สามารถทราบความพึงพอใจของผู้บริโภคจากข้อมูล FinScope Thailand ได้โดยตรง ดังนั้นจึงประมาณค่าลักษณะความน่าจะเป็นในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภค โดยการประมาณค่าด้วยวิธี logit โดยมีรูปแบบสมการดังต่อไปนี้

$$\Pr(A_{ij} = 1 \cap B_{il} = 1) = \Pr(A_{ij} = 1) \Pr(B_{il} = 1 | A_{ij} = 1)$$

$$\Pr(B_{il} = 1 | A_{ij} = 1) = \frac{1}{1 + \exp[-1(\beta_0 + \beta_1 AGE_i + \beta_2 GEN_i + \beta_3 STA_i + \beta_4 EDU_i + \beta_5 INC_i + \beta_6 FL_i + \beta_7 PHON_i + \beta_8 NET_i + \beta_9 LFS_i + \beta_{10} URBAN_i)]}$$

โดยที่	A_{ij}	เป็นตัวแปรหุ่น เท่ากับ 1 ผู้บริโภคคนที่ i ใช้เครื่องมือการชำระเงิน j ตัวใดก็ได้และเท่ากับ 0 อื่นๆ
	j	เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเครดิต (Credit card) บัตรเดบิต/เอทีเอ็ม (Debit card) Internet banking และ Mobile banking
	B_{il}	เป็นตัวแปรหุ่น เท่ากับ 1 หากผู้บริโภคคนที่ i ใช้เครื่องมือการชำระเงินชนิดใดก็ได้อยู่แล้วและเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์ l ตัวใดก็ได้และเท่ากับ 0 อื่นๆ
	l	คือ Internet banking หรือ Mobile banking

3.2 สมมติฐาน

การศึกษาของ พบว่า อายุน้อย การศึกษาเพิ่มระดับขึ้น เพศหญิง และสถานะภาพแต่งงานมีผลต่อการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแต่ละชนิดมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ Klee (2006) ที่พบว่า คนที่อายุน้อยกว่า การศึกษาที่เพิ่มขึ้นและรายได้ที่เพิ่มขึ้นมีแนวโน้มในการใช้เครื่องมือการชำระเงินมากขึ้น ผู้บริโภคที่ต่างอายุกันมักมีการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินที่แตกต่างกันไป เนื่องจากผลของ cohort effect หากเครื่องมือการชำระเงินนั้นถูกขับเคลื่อนด้วยลักษณะนิสัยของวัยหนุ่มสาว ผู้บริโภคที่มีอายุน้อยกว่าก็จะมีแนวโน้มการใช้เครื่องมือการชำระเงินนั้นมากกว่าผู้ที่มีอายุมากกว่า (Mann, 2011) การใช้เครื่องมือการชำระเงินช่วยอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้บริการ ผู้บริโภคอาจได้ประโยชน์จากการใช้บริการด้านอื่นนอกจากการชำระเงิน เช่น การติดตามรายได้ การจัดการทางการเงินและสิทธิประโยชน์ อื่นๆ ดังนั้น ผู้มีรายได้สูงอาจได้รับประโยชน์จากการใช้เครื่องมือการชำระเงินมากกว่าผู้มีรายได้ต่ำ

ดังนั้นเมื่อรายได้มากขึ้นมีแนวโน้มการใช้เครื่องมือการชำระเงินมากกว่าผู้มีรายได้ต่ำ ด้านการใช้เทคโนโลยี Hayashi and Klee (2003) และ Schuh and Stavins (2010) พบว่าผู้ที่เข้าถึงเทคโนโลยีใหม่ๆ โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต และคอมพิวเตอร์ มีแนวโน้มในการใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าผู้ที่ไม่ใช้โทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ต และคอมพิวเตอร์ อีกหนึ่งปัจจัย คือ ด้านความรู้และความสามารถทางการเงิน การศึกษาของ Atkinson et al. (2006) พบว่า ผู้ที่มีความรู้

ทางการเงิน จะสามารถจัดการทางการเงินและมีการตัดสินใจที่เหมาะสมในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ทางการเงินเช่นเดียวกับการศึกษาของ Hilgert et al. (2003) ที่พบว่า ผู้ที่มีความรู้ด้านการเงินจะสามารถจัดการกระแสเงินสดและเลือกเครื่องมือการชำระเงินได้ดี ดังนั้น สมมติฐานในงานศึกษานี้มีดังนี้

H1 : อายุมีความสัมพันธ์เป็นลบกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงิน เมื่ออายุเพิ่มขึ้น ความน่าจะเป็นในการใช้เครื่องมือการชำระเงินจะลดลง

H2 : เพศชาย มีความสัมพันธ์เป็นลบกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงิน

H3 : สถานภาพสมรส มีความสัมพันธ์เป็นบวกกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงิน

H4 : ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์เป็นบวกกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงิน เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินจะเพิ่มขึ้น

H5 : รายได้มีความสัมพันธ์เป็นบวกกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงิน เมื่อรายได้มากขึ้น ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินจะเพิ่มขึ้น

H6 : ความรู้และความสามารถทางการเงินของผู้บริโภคมีความสัมพันธ์เป็นบวกกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงิน เมื่อผู้บริโภคค่าเฉลี่ยความรู้และความสามารถมากขึ้น ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินจะเพิ่มขึ้น

H7 : การมีโทรศัพท์มีความสัมพันธ์เป็นบวกกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงิน

H8 : การใช้อินเทอร์เน็ตมีความสัมพันธ์เป็นบวกกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงิน

H9 : สถานภาพแรงงาน หรือ ผู้มีงานทำมีความสัมพันธ์เป็นบวกกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงิน

H10 : พื้นที่ที่อยู่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงิน เมื่อผู้บริโภคอาศัยอยู่ในเขตเทศบาล แนวโน้มความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินจะมากกว่าผู้ที่ไม่อาศัยอยู่

3.3 ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษา

การศึกษานี้จะใช้ข้อมูล FinScope Thailand 2013 จากสำนักนโยบายพัฒนาระบบการเงินภาคประชาชน สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กระทรวงการคลัง ร่วมมือกับ Asian Development Bank (ADB) โดยข้อมูลมาจากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ 18 ปีขึ้นไปจำนวน 5856 คน จากการสุ่มเลือก ครอบคลุมทุกภูมิภาคในประเทศไทย ได้แก่ กรุงเทพฯ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ ในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต internet banking และ mobile banking ของผู้บริโภค

บทที่ 4

ผลการศึกษา

บทนี้จะแบ่งผลการศึกษาดังกล่าวออกเป็น 4 ส่วน ส่วนแรกคือ ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ส่วนที่สองคือผลการประมาณการการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ จากแบบจำลองทั้ง 3 แบบจำลอง ได้แก่ ปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เครื่องมือใดก็ได้ ปัจจัยในการเลือกใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ และปัจจัยในการเลือกใช้ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ และส่วนที่สามคือ การวิเคราะห์ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่างๆต่อการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินต่างๆ และส่วนสุดท้าย คือการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาและความรู้ทางการเงิน

4.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย

จากตารางที่ 4.1 พบว่าผู้เลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทยจากกลุ่มตัวอย่าง 5856 คน สามารถแบ่งได้ดังนี้ ผู้บริโภคใช้บัตรเดบิต/เอทีเอ็ม คิดเป็นร้อยละ 52.1 ผู้ใช้บัตรเครดิตร้อยละ 6.82 ผู้ใช้ Internet banking ร้อยละ 0.58 และมีผู้ใช้ mobile banking ร้อยละ 0.45 และลักษณะทั่วไปของผู้ใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แต่ละชนิด (ตารางที่ 4.2) มีดังต่อไปนี้

4.1.1 ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม

ผู้บัตรเดบิตส่วนใหญ่จะอยู่ในช่วงอายุ 35-50 ปีคิดเป็นร้อยละ 21.09 ของกลุ่มตัวอย่าง เพศหญิงใช้บัตรเดบิตมากกว่าเพศชาย โดยเป็นเพศหญิงร้อยละ 30.43 ของกลุ่มตัวอย่าง สถานภาพของผู้ใช้บัตรเดบิตส่วนใหญ่คือ สถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 34.85 ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่ใช้บัตรเดบิตส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 22.81 ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้บัตรเดบิตมีโทรศัพท์มือถือร้อยละ 52.36 ของกลุ่มตัวอย่าง และใช้บริการอินเทอร์เน็ตร้อยละ 21.60 ของกลุ่มตัวอย่าง และผู้บัตรเดบิตส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 19.45 ของกลุ่มตัวอย่าง สุดท้ายด้านพื้นที่อยู่อาศัยพบว่าผู้บัตรเดบิตส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่ในเขตเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 36.05 ของกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 4.1 จำนวนผู้ใช้เครื่องมือการชำระเงินในประเทศไทย

เครื่องมือการชำระเงิน	จำนวนคน	ร้อยละ	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
ไม่ใช้เครื่องมือการชำระเงิน	2,838	47.37	5856
ใช้เครื่องมือการชำระเงิน			
บัตรเดบิต/เอทีเอ็ม	3,126	52.1	5856
บัตรเครดิต	409	6.82	5856
Internet banking	35	0.58	5856
mobile banking	27	0.45	5856

ตารางที่ 4.2 ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย

จำนวนผู้ใช้เครื่องมือการชำระเงิน (จากกลุ่มตัวอย่าง 5856 คน) (หน่วย: ร้อยละ)				
ปัจจัย	บัตรเดบิต/ บัตรเอทีเอ็ม	บัตรเครดิต	internet banking	mobile banking
อายุ				
ต่ำกว่า 35	17.54	1.74	0.32	0.22
35-50	21.09	2.97	0.20	0.20
50-65	11.87	1.93	0.07	0.03
65 ขึ้นไป	2.89	0.34	0.00	0.00
เพศ				
ชาย	22.95	3.43	0.26	0.22
หญิง	30.43	3.55	0.34	0.24
สถานภาพ				
โสด	18.55	2.63	0.31	0.34
สมรส	34.84	4.35	0.29	0.29
ระดับการศึกษา				
ไม่เคยเรียน	0.41	0.02	0.00	0.00
ต่ำกว่ามัธยม	18.46	0.75	0.00	0.00
ต่ำกว่าปริญญาตรี	22.81	1.90	0.14	0.12
ปริญญาตรีขึ้นไป	11.19	4.03	0.44	0.34

ตารางที่ 4.2 ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย(ต่อ)

จำนวนผู้ใช้เครื่องมือการชำระเงิน (จากกลุ่มตัวอย่าง 5856 คน) (หน่วย: ร้อยละ)					
ปัจจัย	บัตรเดบิต/ บัตรเอทีเอ็ม		internet	mobile	
	บัตรเดบิต	บัตรเครดิต	banking	banking	
รายได้					
ต่ำกว่า 10,000	19.45	0.72	0.05	0.05	
10,001-20,000	15.01	1.79	0.14	0.15	
20,001-30,000	5.21	1.59	0.17	0.14	
30,000 ขึ้นไป	13.71	2.89	0.24	0.12	
การใช้เทคโนโลยี					
โทรศัพท์มือถือ	52.36	6.95	0.60	0.46	
อินเทอร์เน็ต	21.60	5.17	0.58	0.44	
พื้นที่					
ในเขต	36.05	6.03	0.51	0.38	
นอกเขต	17.33	0.96	0.09	0.09	

4.1.2 ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้บัตรเครดิต

ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้บัตรเครดิตมีลักษณะคล้ายกับผู้ที่ใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม ผู้ใช้บัตรเครดิตส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 35-50 ปี จำนวนร้อยละ 2.97 ของกลุ่มตัวอย่าง เพศหญิงใช้บัตรเครดิตมากกว่าเพศชายแต่มีสัดส่วนใกล้เคียงกัน เพศหญิงใช้บัตรเครดิตร้อยละ 3.55 ของกลุ่มตัวอย่าง และเป็นเพศชายร้อยละ 3.43 ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้บัตรเครดิตส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสคิดเป็นร้อยละ 4.35 ของกลุ่มตัวอย่าง ระดับการศึกษาของผู้ใช้บัตรเครดิตส่วนใหญ่ คือ ระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 4.03 ของกลุ่มตัวอย่าง และผู้ใช้บัตรเครดิตส่วนใหญ่มีรายได้ 30,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2.89 ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการใช้เทคโนโลยีพบว่า ผู้ใช้บัตรเครดิตมีโทรศัพท์มือถือร้อยละ 6.95 และใช้บริการอินเทอร์เน็ตร้อยละ 5.17 ของกลุ่มตัวอย่าง สูดท้ายผู้ใช้บัตรเครดิตส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลคิดเป็นร้อยละ 6.03 ของกลุ่มตัวอย่าง

4.1.3 ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้ Internet Banking

ผู้ใช้ Internet Banking ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 0.32 ของกลุ่มตัวอย่าง เพศหญิงใช้ Internet Banking มากกว่าเพศชายโดยเพศหญิงใช้ Internet banking ร้อยละ 0.34 ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ที่ใช้ Internet Banking ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแต่มีสัดส่วนใกล้เคียงกับผู้ที่ไม่สมรสโดย ผู้ใช้ Internet Banking มีสถานภาพสมสร้อยละ 0.31 ของกลุ่มตัวอย่าง และผู้ใช้ Internet Banking มีสถานภาพโสดร้อยละ 0.29 ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้ Internet Banking ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.44 ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านรายได้ของผู้ใช้ Internet Banking ส่วนใหญ่มีรายได้ 30,000 บาทขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 0.24 ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้ Internet Banking มีโทรศัพท์มือถือร้อยละ 0.60 และใช้บริการอินเทอร์เน็ตร้อยละ 0.58 ของกลุ่มตัวอย่าง และด้านพื้นที่อยู่อาศัยของผู้ใช้ Internet Banking พบว่า ผู้ใช้ Internet Banking ส่วนมากอาศัยอยู่ในพื้นที่เขตเทศบาลคิดเป็นร้อยละ 0.51 ของกลุ่มตัวอย่าง

4.1.4 ลักษณะทั่วไปของผู้ใช้ Mobile Banking

ผู้ใช้ Mobile Banking มีลักษณะคล้ายผู้ใช้ Internet Banking จากการศึกษาพบว่า ผู้ใช้ Mobile Banking ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วงอายุต่ำกว่า 35 ปีคิดเป็นร้อยละ 0.22 ของกลุ่มตัวอย่าง เพศหญิงและเพศชายใช้ Mobile Banking ในสัดส่วนใกล้เคียงกัน โดยผู้ใช้ Mobile Banking เป็นเพศหญิงร้อยละ 0.24 ของกลุ่มตัวอย่างและเป็นเพศชายร้อยละ 0.22 ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้ใช้ Mobile Banking ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสดคิดเป็นร้อยละ 0.34 ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านระดับการศึกษาพบว่า ผู้ใช้ Mobile Banking ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 0.34 ของกลุ่มตัวอย่าง และผู้ใช้ Mobile Banking ส่วนใหญ่มีรายได้อยู่ในช่วง 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 0.15 ของกลุ่มตัวอย่าง ด้านการใช้เทคโนโลยีพบว่า ผู้ใช้ Mobile Banking มีโทรศัพท์มือถือร้อยละ 0.46 ของกลุ่มตัวอย่างและผู้ใช้ Mobile Banking ใช้บริการอินเทอร์เน็ตร้อยละ 0.44 ของกลุ่มตัวอย่าง ปัจจัยสุดท้ายด้านพื้นที่อยู่อาศัยพบว่าผู้ใช้ Mobile Banking ส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล คิดเป็นร้อยละ 0.38 ของกลุ่มตัวอย่าง

4.2 ปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย

การศึกษาส่วนนี้จะแสดงผลการประมาณการจากแบบจำลอง 3 แบบจำลอง ได้แก่ ปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เครื่องมือใดก็ได้ ปัจจัยในการเลือกใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต บัตรเดบิตและบัตรเครดิต และสุดท้าย ปัจจัยในการเลือกใช้ธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ นั่นคือ internet banking หรือ mobile banking

4.2.1 ปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์

การศึกษานี้ต้องการศึกษาถึงปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต internet banking และ mobile banking เครื่องมือใดก็ได้ของผู้บริโภคในประเทศไทย

ผลการประมาณการจากตารางที่ 4.3 พบว่า เมื่ออายุเพิ่มขึ้น ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์น้อยลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออาจกล่าวได้ว่า ผู้บริโภคที่อายุน้อยกว่ามีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินเพิ่มขึ้น และเพศชายมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาด้านความรู้ พบว่าผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้น ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้บริโภคที่รายได้มากขึ้นความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีความรู้ทางการจัดการการเงินมากขึ้น ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทางด้านความมั่นคงพบว่าผู้ที่อยู่ในสถานะภาพแรงงานมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าผู้ที่ไม่อยู่ในสถานะภาพแรงงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งจากการศึกษาด้านปัจจัยการใช้เทคโนโลยีพบว่า ผู้บริโภคที่มีโทรศัพท์มือถือและ/หรือ ผู้บริโภคที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าผู้ที่ไม่ใช้โทรศัพท์มือถือ และ/หรือ ผู้ที่ไม่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้จากการศึกษาด้านพื้นที่การเข้าถึงบริการทางการเงินพบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าผู้ที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.3 ผลการประมาณการปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์

Variables	Estimate	Marginal Effect
Constant	-4.0377 (0.3891)	
Age		
36-50	0.1619* (0.0872)	0.0396
51-65	-0.2768*** (0.0936)	-0.0684
>65	-0.8657*** (0.1228)	-0.2129
Male	-0.1181* (0.0629)	-0.0291
Married	0.1092 (0.0688)	0.0269
Education		
≤ high school	0.9080*** (0.1641)	0.2196
< University	1.7928*** (0.1701)	0.3936
≥ University	3.0324*** (0.2216)	0.4785
Income		
10,001-20,000	0.7800*** (0.0886)	0.1819
20,001-30,000	1.0206*** (0.1647)	0.2231
>30,000	0.0431 (0.0738)	0.0106

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญที่ระดับ 10% , ** มีนัยสำคัญที่ระดับ 5% , *** มีนัยสำคัญที่ระดับ 1%

ตารางที่ 4.3 ผลการประมาณการปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

Variables	Estimate	Marginal Effect
Financial literacy	0.3675*** (0.0934)	0.0429
Mobile phone	1.2259 (0.1506)	0.2927
Internet	0.6212 (0.0827)	0.1484
Labor force status	0.1763 (0.0914)	0.0429
Urban	0.3045 (0.0641)	0.0750
Pseudo R2	0.2285	
Number of obs.	5856	

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญที่ระดับ 10% , ** มีนัยสำคัญที่ระดับ 5% , *** มีนัยสำคัญที่ระดับ 1%

4.2.2 ปัจจัยในการเลือกใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์

การศึกษาในส่วนนี้ต้องการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต และการใช้บัตรเดบิตร่วมกับบัตรเครดิต

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม คือ ปัจจัยด้านอายุ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้ การใช้เทคโนโลยี ความรู้และความสามารถด้านการการเงิน และพื้นที่ที่อยู่อาศัย ตารางที่ 4.4 พบว่า เมื่ออายุเพิ่มขึ้น ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็มจะลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และเพศชายมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็มลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทางด้านสถานภาพพบว่าผู้ใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็มที่มีสถานภาพสมรสมีความน่าจะเป็นในการใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็มมากกว่าผู้มีสถานภาพโสดอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้งผู้ที่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเช่นเดียวกับด้านความรู้ทางการจัดการการเงิน พบว่าผู้ที่มีความรู้ทางการเงินเพิ่มขึ้นมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็มมีมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.4 ผลการประมาณการปัจจัยในการเลือกใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์

Variables	Debit	Credit	Debit and Credit
	Estimate	Estimate	Estimate
Constant	-4.1069 (0.4009)	-10.6019 (2.1055)	-20.8592 (431.2896)
age			
36-50	0.1167 (0.8759)	1.14 (0.5940)	0.5798*** (0.1731)
51-65	-0.3534*** (0.0945)	0.9433* (0.6261)	0.5192*** (0.1953)
>65	-0.9377*** (0.1237)	0.6203 (0.7654)	-0.1222 (0.3308)
male	-1.4416** (0.0634)	0.488 (0.3530)	0.0897 (0.1338)
married	0.1158* (0.0694)	-0.3328 (0.3719)	0.0212 (0.1338)
Education			
≤ high school	1.1940*** (0.1855)	-0.5069 (0.6754)	-1.1143*** (0.3551)
< University	2.0434*** (0.1911)	-0.8515 (0.8069)	0.5579* (0.3551)
≥University	3.0188*** (0.2402)	2.18837*** (0.7083)	2.7432*** (0.3461)
Income			
10,001-20,000	0.7604*** (0.0889)	1.0539* (0.6056)	1.5195*** (0.2202)
20,001-30,000	0.8969*** (0.1671)	1.8677*** (0.6607)	2.3693*** (0.2691)
>30,000	-0.0592 (0.075)	1.3982*** (0.5025)	1.3861*** (0.2105)

ตารางที่ 4.4 ผลการประมาณการปัจจัยในการเลือกใช้บริการอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

Variables	Debit	Credit	Debit and Credit
	Estimate	Estimate	Estimate
Financial literacy	0.3401*** (0.0944)	0.9886* (0.5081)	0.4077** (0.1977)
Mobile phone	1.1967*** (0.1524)	0.3692 (0.7868)	14.4466 (431.2889)
Internet	0.5260*** (0.0837)	0.5818 (0.4293)	1.4763*** (0.1687)
Labor force status	0.1466 (0.0923)	-0.0443 (0.5049)	0.4517*** (0.1688)
Urban	0.2622*** (0.0645)	1.1327** (0.4709)	0.8727*** (0.1764)
Pseudo R2	0.2301	0.2301	0.2301
Number of obs.	5856	5856	5856

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญที่ระดับ 10% , ** มีนัยสำคัญที่ระดับ 5% , *** มีนัยสำคัญที่ระดับ 1%

ด้านรายได้พบว่าผู้บริโภคที่มีรายได้เพิ่มขึ้นความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิต/บัตรเครดิต/บัตรเอทีเอ็มมีเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการใช้เทคโนโลยีพบว่า ผู้บริโภคที่มีโทรศัพท์มือถือ และผู้บริโภคที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิต/บัตรเครดิต/บัตรเอทีเอ็มมากกว่าผู้ที่ไม่ใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สุดท้ายด้านพื้นที่อยู่อาศัยของผู้บริโภค พบว่าผู้ที่อาศัยในเขตเทศบาลมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิต/บัตรเครดิต/บัตรเอทีเอ็มมากกว่าผู้ที่อยู่นอกเขตเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.4 ผลการประมาณการปัจจัยในการเลือกใช้บัตรเครดิต (ต่อ)

Variables	Debit Marg.eff.	Credit Marg.eff.	Debit and Credit Marg.eff.
age			
36-50	0.0236	0.0047	0 .0045
51-65	-0.0929	0.0054	0.0066
>65	-0.2282	0.0056	0 .0025
male	-0.0372	0.0021	0 .0013
married	0 .0294	-0.0015	-0.0003
Education			
≤ high school	0 .2944	-0.0040	-0.0149
< University	0 .4501	-0.0056	-0.0045
≥ University	0 .4916	-0.0002	0.0042
Income			
10,001-20,000	0.1702	0.0025	0.0121
20,001-30,000	0.1731	0.0083	0.0347
>30,000	-0.0273	0.0075	0.0167
Financial literacy	0.0811	0.0028	0.0017
Mobile phone	0.2672	-0.0006	0.0249
Internet	0.1188	0.0010	0.0128
Labor force status	0.0342	-0.0004	0.0034
Urban	0.0597	0.0033	0.0056
Number of obs.	5856	5856	5856

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บัตรเครดิต คือ ปัจจัยด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ ความรู้และความสามารถด้านการการเงิน และพื้นที่ที่อยู่อาศัย (ตารางที่4.4) พบว่า ผู้บริโภคที่มีอายุในช่วง 36-50 ปีมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเครดิตมากกว่าผู้บริโภคน้อยกว่าอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ด้านการศึกษาพบว่าเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้นความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเครดิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับด้านรายได้ เมื่อรายได้มากขึ้นความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเครดิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านความรู้และความสามารถด้านการการเงินพบว่าผู้ที่มีความรู้และความสามารถด้านการการเงินมากขึ้น ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเครดิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยสุดท้ายคือพื้นที่ที่อยู่ของผู้บริโภค พบว่า ผู้ที่อยู่ในเขตเทศบาลมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเครดิตมากกว่าผู้นอกเขตเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บัตรเดบิตและบัตรเครดิต โดยการศึกษาส่วนนี้ต้องการศึกษาปัจจัยที่ผลต่อการถือครองหรือการชำระหนี้หลายชนิดพร้อมกัน โดยจะศึกษาปัจจัยในการใช้บัตรเดบิตและบัตรเครดิต ผลการศึกษา (ตารางที่4.4) พบว่า เมื่ออายุเพิ่มขึ้นความน่าจะเป็นในการใช้บัตรเดบิตและบัตรเครดิตมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือคนอายุมากมีแนวโน้มในการใช้เครื่องมือการชำระเงิน 2 ชนิดมากกว่าคนอายุน้อย ปัจจัยด้านการศึกษา พบว่าผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงขึ้นมีความน่าจะเป็นในการใช้บัตรเดบิตและบัตรเครดิตมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านรายได้ก็เช่นเดียวกัน เมื่อรายได้เพิ่มขึ้นความน่าจะเป็นในการใช้บัตรเดบิตและบัตรเครดิตมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สำหรับปัจจัยด้านความรู้ทางการเงินพบว่า ผู้ที่มีความรู้และความสามารถด้านการการเงินมากขึ้น ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิตและบัตรเครดิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทางด้านการใช้เทคโนโลยีนั้นพบว่าผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตมีความน่าจะเป็นในการใช้บัตรเดบิตและบัตรเครดิตมากกว่าผู้ที่ไม่ใช้อินเทอร์เน็ตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การใช้โทรศัพท์มือถือไม่มีผลต่อการเลือกใช้บัตรเดบิตและบัตรเครดิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้การศึกษาด้านสถานภาพแรงงานพบว่าผู้ที่อยู่ในสถานภาพแรงงาน ในการเลือกใช้บัตรเดบิตและบัตรเครดิตมากกว่าผู้ที่ไม่อยู่ในสถานภาพแรงงาน และปัจจัยสุดท้ายด้านพื้นที่อยู่อาศัย พบว่า ผู้ที่อยู่ในเขตเทศบาลมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิตและบัตรเครดิตมากกว่าผู้นอกเขตเทศบาลมากกว่าผู้นอกเขตเทศบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เช่นเดียวกับผลการศึกษาที่ผ่านมา

4.2.3 ปัจจัยในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Banking)

การศึกษาส่วนนี้ต้องการศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคที่เลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินเครื่องมือใดเครื่องมือหนึ่งอยู่แล้ว โดยนาการอิเล็กทรอนิกส์ในที่นี้คือการใช้นา Internet Banking หรือ Mobile Banking

ผลการศึกษาจาก ตารางที่ 4.5 พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้นา Internet Banking หรือ Mobile Banking คือ ปัจจัยด้านรายได้ ปัจจัยด้านการใช้อินเทอร์เน็ต และปัจจัยด้านความรู้และความสามารถด้านการการเงินกล่าวคือ รายได้ของผู้บริโภคในช่วง 20,001-30,000 บาทมีความน่าจะเป็นในการใช้นา Internet Banking หรือ Mobile Banking เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับช่วงรายได้ที่น้อยกว่า 10,000 บาทอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทางด้านการใช้เทคโนโลยีพบว่าผู้ที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ตมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้นา Internet Banking หรือ Mobile Banking มากขึ้นเมื่อเทียบกับผู้ไม่ใช้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยสุดท้ายคือความรู้และความสามารถด้านการการเงินของผู้บริโภค พบว่า เมื่อความรู้และความสามารถด้านการการเงินของผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้นา Internet Banking หรือ Mobile Banking จะมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ในช่วงอายุมากกว่า 65 ปีไม่มีผลต่อการเลือกใช้นา Internet Banking หรือ Mobile Banking เนื่องจากในช่วงอายุนี้ไม่มีผู้บริโภคนใดเลือกใช้นา Internet Banking หรือ Mobile Banking เช่นเดียวกับด้านระดับการศึกษาต่ำว่ามัธยมไม่มีผลต่อการเลือกใช้นา Internet Banking หรือ Mobile Banking เนื่องจากในระดับการศึกษานี้ไม่มีผู้บริโภคนใดเลือกใช้นา Internet Banking หรือ Mobile Banking อย่างไรก็ตามด้านการใช้โทรศัพท์มือถือไม่มีผลต่อการเลือกใช้นา Internet Banking หรือ Mobile Banking นั้นเนื่องจากผู้เลือกใช้นา Internet Banking หรือ Mobile Banking ทุกคนมีโทรศัพท์มือถือ ส่วนปัจจัยด้าน เพศ สถานภาพ สถานภาพแรงงาน และพื้นที่ที่ผู้บริโภคอาศัยอยู่ ไม่มีความสัมพันธ์กับการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ Internet banking หรือ Mobile Banking อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 4.5 ผลการประมาณการปัจจัยในการเลือกใช้นาฬิกาอิเล็กทรอนิกส์

Variables	Estimate	Marginal effect
Constant	-10.3654 (2.2261)	
age		
36-50	-0.4278 (0.3688)	-0.0036
51-65	-0.7120 (0.5134)	-0.0050
>65	0 Omitted	
male	0.1777 (0.3192)	0.0015
married	-0.0548 (0.3307)	-0.0004
Education		
≤ high school	0 omitted	
< University	-0.256 (1.0802)	-0.0023
≥ University	0.5488 (1.0454)	0.0053
income		
10,001-20,000	0.4605 (0.5464)	0.0044
20,001-30,000	1.1054 (0.5835)	0.0152
>30,000	0.8642* (0.5669)	0.0096

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญที่ระดับ 10% , ** มีนัยสำคัญที่ระดับ 5% , *** มีนัยสำคัญที่ระดับ 1%

ตารางที่ 4.5 ปัจจัยในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์ (ต่อ)

Variables	Estimate	Marginal effect
Financial literacy	1.1188** (0.4711)	0.0098
Mobile phone	0 omitted	
Internet	2.2656*** (0.7441)	0 .0212
Labor force status	0.0332 (0.3582)	0 .0003
Urban	0.2301 (0.4562)	0.0019
Pseudo R2	0.1422	
Number of obs.	1975	

หมายเหตุ : * มีนัยสำคัญที่ระดับ 10% , ** มีนัยสำคัญที่ระดับ 5% , *** มีนัยสำคัญที่ระดับ 1%

4.3 การวิเคราะห์ผลกระทบการเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่างๆ

จากการศึกษาก่อนหน้าพบว่า อายุ เพศ สถานะภาพ สถานะภาพ ระดับการศึกษา รายได้ ความรู้ และความสามารถด้านการการเงินมากขึ้น สถานภาพแรงงาน การใช้โทรศัพท์มือถือและการใช้อินเทอร์เน็ต และพื้นที่ที่อาศัยอยู่ มีผลต่อการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเครดิต บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต internet banking และ mobile banking อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และหากมีการเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่างๆ หรือผู้กำหนดนโยบายสามารถเปลี่ยนแปลงสัดส่วนปัจจัยต่างๆเหล่านี้ อาจส่งผลต่อความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้ ในส่วนนี้จึงแบ่งผลการศึกษาเป็นสองส่วนคือ การศึกษาถึงผลของปัจจัยด้านการศึกษาของผู้บริโภคในประเทศไทยต่อความรู้และความสามารถทางการเงิน และการศึกษาผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงปัจจัยต่างๆ

4.3.1 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์

ในส่วนนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ได้แก่ บัตรเครดิต บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม internet banking และ mobile banking เครื่องมือใดก็ได้ จากการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ อันได้แก่ ปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยรายได้ ปัจจัยด้านการใช้อินเทอร์เน็ต และปัจจัยด้านความรู้และความสามารถทางการเงิน

ด้านการศึกษา (ตารางที่ 4.6) หากเพิ่มสัดส่วนระดับการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยชั้น ร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 ตามลำดับค่าเฉลี่ยเดิม 0.3165 เปลี่ยนเป็น 0.3665 0.4165 และ 0.4665 โดยลดสัดส่วนผู้ไม่ได้ศึกษาและระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาลง และให้สัดส่วนระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปคงที่ พบว่า เมื่อระดับการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น 0.0109 เมื่อระดับการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น 0.0217 และเมื่อระดับการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น 0.0325 และหากเพิ่มสัดส่วนระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไป ร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 ตามลำดับ จากค่าเฉลี่ยเดิม 0.12 เปลี่ยนเป็น 0.17 0.22 และ 0.27 โดยให้สัดส่วนผู้ไม่ได้ศึกษา การศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาและการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยลดลง พบว่า เมื่อระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น 0.0339 และเมื่อระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้น ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 ทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น 0.0595 และ 0.0845 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.6 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 5	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 10	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 15
Education				
< University	0.527	0.0109	0.0217	0.0325
≥ University		0.0339	0.0595	0.0845

ด้านรายได้และการใช้บริการอินเทอร์เน็ต (ตารางที่ 4.7) มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น พบว่า หากรายได้ในช่วง 30,000 บาทขึ้นไป เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ร้อยละ 30 และร้อยละ 40 ตามลำดับ จากค่าเฉลี่ยเดิม 0.2833 เป็น 0.488 0.588 และ 0.688 ตามลำดับ โดยลดสัดส่วนรายได้ช่วงต่ำกว่า 30,000 บาททั้งหมดลง ทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น 0.0247 0.0258 และ 0.0268 ตามลำดับและหากให้มีผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ร้อยละ 30 และร้อยละ 40 จากค่าเฉลี่ยเดิม 0.2748 เป็น 0.4748 0.5748 และ 0.6748 ตามลำดับ ส่งผลให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น 0.0305 0.0456 และ 0.0605 ตามลำดับ

ด้านความรู้และความสามารถทางการเงินของผู้บริโภคมีค่าเฉลี่ยคะแนนจากการประเมินตนเองอยู่ที่ 3.4630 คะแนน หากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 0.4 0.6 และ 0.8 คะแนน หรืออาจกล่าวได้กว่า หากกำหนดให้ผู้บริโภคมีความรู้และความสามารถทางการเงินเพิ่มขึ้นจึงมีคะแนนเพิ่มขึ้น เป็น 3.8630 4.0630 และ 4.2630 คะแนน พบว่า (ตารางที่ 4.8) ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น 0.0306 0.0360 และ 0.0712 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.7 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 20	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 30	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 40
Income >30,000	0.527	0.0247	0.0258	0.0268
Internet		0.0305	0.0456	0.0605

ตารางที่ 4.8 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง 0.4 คะแนน	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง 0.6 คะแนน	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง 0.8 คะแนน
financial literacy	0.527	0.0360	0.0537	0.0712

4.3.2 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิต/บัตรเครดิตเอเอ็ม

การศึกษาส่วนนี้ต้องการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิต/บัตรเครดิตเอเอ็ม จากการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยรายได้ ปัจจัยด้านการใช้อินเทอร์เน็ต และปัจจัยด้านความรู้และความสามารถทางการเงิน

การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา(ตารางที่ 4.9) โดยให้การศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ยเดิม 0.3165 เปลี่ยนเป็น 0.3665 0.4165 และ 0.4665 คิดเป็นร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 ตามลำดับ โดยลดสัดส่วนผู้ไม่ได้ศึกษาและระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาลง และให้สัดส่วนระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปคงที่ พบว่า เมื่อระดับการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0106 เมื่อระดับการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0212

ตารางที่ 4.9 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิต/บัตรเครดิตเอเอ็ม

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิต/บัตรเครดิตเอเอ็ม				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 5	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 10	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 15
Education				
< University	0.4587	0.0106	0.0212	0.0317
≥ University		0.0330	0.0550	0.0778

และเมื่อระดับการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0317 และหากเพิ่มสัดส่วนระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปจากค่าเฉลี่ยเดิม 0.12 เปลี่ยนเป็น 0.17 0.22 และ 0.27 คิดเป็นร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 ตามลำดับ โดยให้สัดส่วนผู้ไม่ได้ศึกษา การศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาและการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยลดลง พบว่าเมื่อระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0330 เมื่อระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0555 และเมื่อระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละร้อยละ 15 ทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0778

ด้านรายได้และการใช้บริการอินเทอร์เน็ต (ตารางที่ 4.10) มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น พบว่า หากรายได้ในช่วง 20,001-30,000 บาทเปลี่ยนจากค่าเฉลี่ยเดิม 0.0615 เป็น 0.261 0.361 และ 0.461 ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 20 ร้อยละ 30 และร้อยละ 40 ตามลำดับ โดยลดสัดส่วนรายได้ช่วงต่ำกว่า 20,001 บาททั้งหมดลง และรายได้ในช่วง 30,000 บาทขึ้นไปคงที่ และทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0551 0.0770 และ 0.0985 ตามลำดับ และหากให้มีผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ร้อยละ 30 และร้อยละ 40 จากค่าเฉลี่ยเดิม 0.2748 เป็น 0.4748 0.5748 และ 0.6748 ตามลำดับ ส่งผลให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0262 0.0393 และ 0.0522 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้อัตราเดบิต/อัตราเอทีเอ็ม

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้อัตราเดบิต/อัตราเอทีเอ็ม				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 20.00	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 30.00	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 40.00
Income 20,001-30,000	0.4587	0.0551	0.0770	0.0985
Internet		0.0262	0.0393	0.0522

ด้านความรู้และความสามารถทางการเงินของผู้บริโภคมีค่าเฉลี่ยคะแนนจากการประเมินตนเองอยู่ที่ 3.4630 คะแนน หากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 3.8630 4.0630 และ 4.2630 คะแนน พบว่า (ตารางที่ 4.11) หากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 0.4 คะแนนความน่าจะเป็นในการเลือกใช้อัตราเดบิตเพิ่มขึ้นความน่าจะเป็นในการเลือกใช้อัตราเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0339 หากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 0.4 คะแนนความน่าจะเป็นในการเลือกใช้อัตราเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0507 และหากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 0.4 คะแนนความน่าจะเป็นในการเลือกใช้อัตราเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0673 ตามลำดับ

4.3.3 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้อัตราเครดิต

การศึกษาส่วนนี้ต้องการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้อัตราเครดิตจากการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยรายได้ ปัจจัยด้านการใช้อินเทอร์เน็ต และปัจจัยด้านความรู้และความสามารถทางการเงิน

การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา(ตารางที่ 4.12) โดยให้การศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ยเดิม 0.12 เปลี่ยนเป็น 0.17 0.22 และ 0.27 คิดเป็นร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 ตามลำดับ โดยให้สัดส่วนผู้ไม่ได้ศึกษา การศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาและการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยลดลง พบว่า เมื่อระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้อัตราเครดิต เพิ่มขึ้น 0.0015 เมื่อระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 10

ตารางที่ 4.11 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิต/บัตรเครดิต

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิต/บัตรเครดิต				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง 0.4 คะแนน	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง 0.6 คะแนน	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง 0.8 คะแนน
financial literacy	0.4587	0.017	0.0339	0.0507

ตารางที่ 4.12 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเครดิต

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเครดิต				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 5	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 10	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 15
Education ≥ University	0.0058	0.0015	0.0027	0.0042

ทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเครดิต เพิ่มขึ้น 0.0027 และเมื่อระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเครดิต เพิ่มขึ้น 0.0042

ด้านรายได้และการใช้บริการอินเทอร์เน็ต (ตารางที่ 4.13) มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น พบว่า หากรายได้ในช่วง 30,000 บาทขึ้นไปเปลี่ยนจากค่าเฉลี่ยเดิม 0.288 เป็น 0.488 0.361 และ 0.688 ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 20 ร้อยละ 30 และร้อยละ 40 ตามลำดับ โดยลดสัดส่วนรายได้ช่วงต่ำกว่า 30,000 บาททั้งหมดลง และความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเครดิต เพิ่มขึ้น 0.0019 0.0024 และ 0.0027 ตามลำดับและหากให้มีผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ร้อยละ 30 และร้อยละ 40 จากค่าเฉลี่ยเดิม 0.2748 เป็น 0.4748 0.5748 และ 0.6748 ตามลำดับ ส่งผลให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเครดิต เพิ่มขึ้น 0.0003 0.0004 และ 0.0006 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.13 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเครดิต

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเครดิต				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 20	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 30	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 40
Income >30,000	0.0058	0.0019	0.0025	0.0027
Internet		0.0003	0.0004	0.0006

ด้านความรู้และความสามารถทางการเงินของผู้บริโภคมีค่าเฉลี่ยคะแนนจากการประเมินตนเอง อยู่ที่ 3.4630 คะแนน หากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 3.8630 4.0630 และ 4.2630 คะแนน พบว่า (ตารางที่ 4.14) หากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 0.4 คะแนนความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเครดิตเพิ่มขึ้น 0.0011 หากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 0.6 คะแนนความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเครดิตเพิ่มขึ้น 0.0018 และหากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 0.8 คะแนนความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเครดิตเพิ่มขึ้น 0.0027 ตามลำดับ

4.3.4 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตร่วมกับบัตรเครดิต

การศึกษาส่วนนี้เป็นการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตร่วมกับบัตรเครดิต จากการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยรายได้ ปัจจัยด้านการใช้อินเทอร์เน็ต และปัจจัยด้านความรู้และความสามารถทางการเงิน

การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา(ตารางที่ 4.15) โดยกำหนดให้ระดับการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ยเดิม 0.3165 เปลี่ยนเป็น 0.3665 0.4165 และ 0.4665 คิดเป็นร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 ตามลำดับ โดยลดสัดส่วนผู้ไม่ได้ศึกษาและระดับการศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษา และให้สัดส่วนระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปคงที่ พบว่า เมื่อระดับการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตร่วมกับบัตรเครดิตเพิ่มขึ้น 0.0007 เมื่อระดับการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0015 และเมื่อระดับการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้นร้อยละ 15 จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0024 และหากเพิ่มสัดส่วน

ตารางที่ 4.14 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเครดิต

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเครดิต				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง 0.2 คะแนน	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง 0.4 คะแนน	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง 0.6 คะแนน
financial literacy	0.0058	0.0005	0.0011	0.0018

ตารางที่ 4.15 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตร่วมกับบัตรเครดิต

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตร่วมกับบัตรเครดิต				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 5	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 10	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง ร้อยละ 15
Education				
< University	0.0632	0.0007	0.0015	0.0024
≥ University		0.0015	0.0036	0.0061

ระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปจากค่าเฉลี่ยเดิม 0.12 เปลี่ยนเป็น 0.17 0.22 และ 0.27 คิดเป็นร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 ตามลำดับ โดยให้สัดส่วนผู้ไม่ได้ศึกษา การศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาและการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยลดลงพบว่า เมื่อระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0015 เมื่อระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0036 และเมื่อระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละร้อยละ 15 ทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตเพิ่มขึ้น 0.0061

ด้านรายได้และการใช้บริการอินเทอร์เน็ต (ตารางที่ 4.16) มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น พบว่า หากรายได้ในช่วง 30,000 บาทขึ้นไปเปลี่ยนจากค่าเฉลี่ยเดิม 0.288 เป็น 0.488 0.361 และ 0.688 ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 20 ร้อยละ 30 และร้อยละ 40 ตามลำดับ โดยลดสัดส่วนรายได้ช่วงต่ำกว่า 30,000 บาททั้งหมดลง

ตารางที่ 4.16 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตร่วมกับบัตรเครดิต

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตร่วมกับบัตรเครดิต				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 20	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 30	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 40
Income >30,000	0.0632	0.0081	0.0090	0.0103
Internet		0.0029	0.0046	0.0067

จากการเปลี่ยนแปลงรายได้ส่งผลทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตร่วมกับเครดิตเพิ่มขึ้น 0.0081 0.0090 และ 0.0103 ตามลำดับและหากให้มีผู้ให้บริการอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ร้อยละ 30 และร้อยละ 40 จากค่าเฉลี่ยเดิม 0.2748 เป็น 0.4748 0.5748 และ 0.6748 ตามลำดับ ส่งผลให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตร่วมกับเครดิต เพิ่มขึ้น 0.0029 0.0046 และ 0.0067 ตามลำดับ

ด้านความรู้และความสามารถทางการเงินของผู้บริโภคมีค่าเฉลี่ยคะแนนจากการประเมินตนเองอยู่ที่ 3.4630 คะแนน หากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 3.8630 4.0630 และ 4.2630 คะแนน พบว่า (ตารางที่ 4.17) หากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 0.4 คะแนนความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตร่วมกับเครดิตเพิ่มขึ้น 0.0015 หากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 0.6 และ 0.8 คะแนนความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บริการเดบิตร่วมกับเครดิตเพิ่มขึ้น 0.0023 0.0032 ตามลำดับ

4.3.5 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์

การศึกษาส่วนนี้ต้องการศึกษาการเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์ คือ Internet banking หรือ Mobile banking จากการเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยรายได้ ปัจจัยด้านการใช้อินเทอร์เน็ต และปัจจัยด้านความรู้และความสามารถทางการเงิน

ตารางที่ 4.17 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิตและบัตรเครดิต

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิตและบัตรเครดิต				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง 0.4 คะแนน	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง 0.6 คะแนน	ตัวแปรต้น เปลี่ยนแปลง 0.8 คะแนน
financial literacy	0.0632	0.0015	0.0023	0.0032

การเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา(ตารางที่ 4.18) หากเพิ่มสัดส่วนระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปจากค่าเฉลี่ยเดิม 0.12 เปลี่ยนเป็น 0.17 0.22 และ 0.27 คิดเป็นร้อยละ 5 ร้อยละ 10 และร้อยละ 15 ตามลำดับ โดยกำหนดให้สัดส่วนผู้ไม่ได้ศึกษา การศึกษาต่ำกว่ามัธยมศึกษาและการศึกษาต่ำกว่ามหาวิทยาลัยลดลง พบว่า เมื่อระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 5 จะทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้ Internet banking หรือ Mobile banking เพิ่มขึ้น 0.0001 เมื่อระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้ Internet banking หรือ Mobile banking เพิ่มขึ้น 0.0002 และเมื่อระดับการศึกษามหาวิทยาลัยขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละร้อยละ 15 ทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้ Internet banking หรือ Mobile banking เพิ่มขึ้น 0.0003

ด้านรายได้และการใช้บริการอินเทอร์เน็ต (ตารางที่ 4.19) มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น พบว่า หากรายได้ในช่วง 30,000 บาทขึ้นไปเปลี่ยนจากค่าเฉลี่ยเดิม 0.288 เป็น 0.488 0.361 และ 0.688 ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 20 ร้อยละ 30 และร้อยละ 40 ตามลำดับ โดยลดสัดส่วนรายได้ช่วงต่ำกว่า 30,000 บาททั้งหมดลง และความน่าจะเป็นในการเลือกใช้ Internet banking หรือ Mobile banking เพิ่มขึ้น 0.0014 0.0018 และ 0.0023 ตามลำดับ และหากให้มีผู้ใช้บริการอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ร้อยละ 30 และร้อยละ 40 จากค่าเฉลี่ยเดิม 0.2748 เป็น 0.4748 0.5748 และ 0.6748 ตามลำดับ ส่งผลให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้ Internet banking หรือ Mobile banking เพิ่มขึ้น 0.0021 0.0035 และ 0.0053 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.18 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 5	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 10	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 15
Education ≥ University	0.0075	0.0001	0.0002	0.0003

ตารางที่ 4.19 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 20	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 30	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง ร้อยละ 40
Income >30,000	0.0075	0.0014	0.0018	0.0023
Internet		0.0021	0.0035	0.0053

ด้านความรู้และความสามารถทางการเงินของผู้บริโภคมีค่าเฉลี่ยคะแนนจากการประเมินตนเองอยู่ที่ 3.4630 คะแนน หากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้นเป็น 3.8630 4.0630 และ 4.2630 คะแนน พบว่า (ตารางที่ 4.20) หากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 0.4 คะแนนความน่าจะเป็นในการเลือกใช้ Internet banking หรือ Mobile banking เพิ่มขึ้น 0.0009 หากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 0.6 คะแนนความน่าจะเป็นในการเลือกใช้ Internet banking หรือ Mobile banking เพิ่มขึ้น 0.0020 และหากให้มีค่าเฉลี่ยคะแนนเพิ่มขึ้น 0.8 คะแนนความน่าจะเป็นในการเลือกใช้ Internet banking หรือ Mobile banking เพิ่มขึ้น 0.0052 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.20 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์

การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์				
ตัวแปรต้น	ความน่าจะเป็นเดิม	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง 0.4 คะแนน	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง 0.6 คะแนน	ตัวแปรต้นเปลี่ยนแปลง 0.8 คะแนน
financial literacy	0.0075	0.0020	0.0034	0.0052

4.3.6 ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในอนาคต

จากการศึกษาข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของปัจจัยด้านการศึกษาปัจจัยรายได้ ปัจจัยด้านการใช้อินเทอร์เน็ต และปัจจัยด้านความรู้และความสามารถทางการเงิน ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งนั้น ส่งผลทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ชนิดต่างๆเพิ่มขึ้น

หากในอนาคตปัจจัยต่างๆเหล่านี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เช่น รายได้ สามารถเพิ่มได้จากการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจคือ real GDP และเงินเฟ้อ การใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากการพัฒนาเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนด้านการศึกษาและความรู้ทางการเงินอาจเพิ่มได้จากนโยบายภาครัฐและการส่งเสริมความรู้ทางการเงินของภาครัฐและสถาบันการเงิน จะส่งผลให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น กำหนดให้ในอนาคตอีกประมาณ 5 ปีข้างหน้า การศึกษาค่ากว่ามหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขึ้นไป เพิ่มขึ้นร้อยละ 10 โดยการศึกษาในระดับอื่นลดลง กำหนดให้ รายได้ 20,001-30,000 บาท และ 30,000 บาทขึ้นไปเพิ่มขึ้นร้อยละ 25 จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลง real GDP ประมาณร้อยละ 3 และเงินเฟ้อประมาณร้อยละ 2 คะแนนด้านความรู้และความสามารถทางการเงินเพิ่มจากค่าเฉลี่ย 3.4630 คะแนน เปลี่ยนเป็น 4.2630 คะแนน การใช้โทรศัพท์มือถือเพิ่มขึ้นจากค่าเฉลี่ย 0.917 เป็น 0.94 คิดเป็นร้อยละ 3 และการใช้บริการอินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นร้อยละ 40 จากความสะดวก การพัฒนาเทคโนโลยีและโครงสร้างพื้นฐาน ทำให้ความน่าจะเป็นในการใช้เครื่องมือการชำระเงินเพิ่มขึ้น 0.2482 ความน่าจะเป็นในการใช้บัตรเครดิตเพิ่มขึ้น 0.2376 ความน่าจะเป็นในการใช้บัตรเครดิตเพิ่มขึ้น 0.0136 ความน่าจะเป็นในการใช้บัตรเครดิตและบัตรเครดิตเพิ่มขึ้น 0.0941 และความน่าจะเป็นในการใช้ Internet banking หรือ Mobile banking เพิ่มขึ้น 0.2376 (ตารางที่ 4.21)

การเปลี่ยนแปลงสัดส่วนของปัจจัยด้านการศึกษา ปัจจัยรายได้ ปัจจัยด้านการใช้อินเทอร์เน็ต และปัจจัยด้านความรู้และความสามารถทางการเงิน ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งนั้น

ตารางที่ 4.21 การเปลี่ยนแปลงความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแต่ละเครื่องมือ

เครื่องมือการชำระเงิน	ความน่าจะเป็นเดิม	ความน่าจะเป็นใหม่
เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์	0.5270	0.7752
บัตรเดบิต	0.4587	0.6963
บัตรเครดิต	0.0058	0.0194
บัตรเดบิตและเครดิต	0.0632	0.1573
Internet banking หรือ Mobile banking	0.0075	0.2451

ส่งผลทำให้ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ชนิดต่างๆ เพิ่มขึ้นหากในอนาคตปัจจัยต่างๆ เหล่านี้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เช่น รายได้ สามารถเพิ่มได้จากการเปลี่ยนแปลงสภาพเศรษฐกิจคือ real GDP และเงินเฟ้อ การใช้อินเทอร์เน็ตเพิ่มขึ้นจากการพัฒนาเทคโนโลยี และโครงสร้างพื้นฐาน ส่วนด้านการศึกษาและ ความรู้และความสามารถด้านการการเงิน อาจเพิ่มได้จากนโยบายภาครัฐและการส่งเสริมความรู้ทางการเงินของภาครัฐและสถาบันการเงิน แบบจำลองนี้คาดการณ์ได้ว่าความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคจะเพิ่มขึ้น

4.4 การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและความรู้ทางการเงิน

ในส่วนนี้ต้องการศึกษาถึงผลของปัจจัยด้านการศึกษาของผู้บริโภคในประเทศไทยต่อความรู้และความสามารถทางการเงิน ตารางที่ 4.22 พบว่าระดับการศึกษา คือ ระดับศึกษาอุดมศึกษาขึ้นไป ส่งผลทางบวกต่อความรู้และความสามารถทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 แสดงว่า เมื่อผู้บริโภคมีระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้นจะทำให้ผู้บริโภคมีคะแนนเฉลี่ยเรื่องความรู้ทางการเงินและความสามารถทางการเงินเพิ่มขึ้น แต่จากค่า R2 เท่ากับ 0.03 ซึ่งให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างสองตัวแปรมีผลน้อยมาก อาจกล่าวได้ว่า ระดับการศึกษาสามารถอธิบายความรู้และความสามารถทางการเงินได้น้อยมาก สำหรับปัจจัยอื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับความรู้และความสามารถทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ เพศชายมีความสัมพันธ์ทางลบต่อความรู้และความสามารถทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 ส่วนปัจจัยด้าน สถานภาพสมรส อายุ และรายได้ส่งผลทางบวกต่อความรู้และความสามารถทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 หมายความว่า สถานภาพสมรส อายุมากขึ้นและรายได้เพิ่มขึ้นจะทำให้ผู้บริโภคมีคะแนนเฉลี่ยเรื่องความรู้ทางการเงินและความสามารถทางการเงินเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 4.22 ผลของปัจจัยด้านการศึกษาของผู้บริโภคในประเทศไทยต่อความรู้ทางการเงิน

Variable	Estimate
Constant	3.3574 (0.2221)
Education	
≤ high school	-0.0041 (0.0192)
< University	0.0335 (0.0207)
≥ University	0.1287*** (0.0233)
age	
36-50	0.0480*** (0.0121)
51-65	0.1037*** (0.0133)
>65	0.1101*** (0.0163)
male	-0.0356*** (0.0089)
married	0.0244*** (0.0095)
income	
10,001-20,000	0.0442*** (0.1236)
20,001-30,000	0.0913*** (0.0195)
>30,000	0.0113 (0.0092)

ตารางที่ 4.23 ผลของปัจจัยด้านการศึกษาของผู้บริโภคในประเทศไทยต่อความรู้ทางการเงิน (ต่อ)

Variable	Estimate
Urban	0.0113 (0.0092)
R2	0.0359
Number of obs.	5856

หมายเหตุ : ใช้วิธีประมาณการด้วย OLS ตัวแปรตามคือความรู้และความสามารถทางการเงินของผู้บริโภค * มีนัยสำคัญที่ระดับ 10% , ** มีนัยสำคัญที่ระดับ 5% , *** มีนัยสำคัญที่ระดับ 1%

ผลการศึกษาพบว่าความรู้ทางการเงินและความสามารถทางการเงินมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้บริโภคที่ความรู้ทางการเงินและความสามารถทางการเงินเพิ่มขึ้น มีความน่าจะเป็นในการใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น แต่ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้ทางการเงินและความสามารถทางการเงินน้อยมาก ซึ่งให้เห็นว่าระดับการศึกษาสามารถอธิบายความรู้และความสามารถทางการเงินได้น้อยมาก หรือการศึกษาของประเทศไทยไม่ได้ให้ความรู้ทางการเงินที่มากเพียงพอ ดังนั้น หากผู้กำหนดนโยบายทำการส่งเสริมประชาชนในประเทศไทยทั้งด้านการศึกษา โดยให้ประชาชนในประเทศได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และส่งเสริมประชาชนด้านความรู้ทางการเงินไว้ในการศึกษาทุกระดับก็จะสามารถส่งเสริมการใช้บริการการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ของประชาชนในประเทศไทยได้เพิ่มขึ้น

บทที่ 5

บทสรุป

5.1 สรุปผลการศึกษา

การชำระเงินมีความสำคัญในการดำรงชีวิตของประชาชนเพื่อซื้อขายสินค้าและบริการ และการลงทุน การชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ อาทิเช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต บัตรเอทีเอ็ม internet banking และ mobile banking เป็นต้นนอกจากทำให้ผู้บริโภคได้รับความสะดวก ความปลอดภัยและสามารถเลือกใช้บริการให้เหมาะสมกับความต้องการแล้ว การชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ยังสามารถช่วยให้ประชาชนและเอกชนลดการถือเงินสดและสามารถจัดการวางแผนการถือเงินสดไว้กับตัวได้ ยังช่วยลดต้นทุนในการจัดการเงินสดของระบบเศรษฐกิจ

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภค เพื่อส่งเสริมการใช้บริการการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ โดยงานศึกษานี้ใช้ข้อมูลจาก FinScope Thailand 2013 ศึกษาความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเครดิต บัตรเดบิต บัตรเอทีเอ็ม internet banking และ mobile banking เครื่องมือใดก็ได้ของผู้บริโภคในประเทศไทย โดยการประมาณค่าด้วยวิธี Logit จากการศึกษาพบว่า เมื่ออายุเพิ่มขึ้นความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์น้อยลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ หรืออาจกล่าวได้ว่าผู้บริโภคที่อายุน้อยกว่ามีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินเพิ่มขึ้น อาจเป็นผลของ Cohort effect (Klee, 2006) เนื่องจาก เครื่องมือการชำระเงินแต่ละเครื่องมือถูกสร้างมาให้เหมาะสมและสะดวกต่อผู้บริโภคในแต่ละรุ่น (generation) ทำให้ช่วงอายุอื่นอาจจะยังขาดความเข้าใจและไม่กล้าที่จะใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ชนิดนั้น และเมื่อผู้บริโภคเป็นเพศชาย ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์น้อยลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อย่างไรก็ตามระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้น รายได้มากขึ้น ความรู้และความสามารถด้านการการเงินมากขึ้น สถานภาพแรงงาน การใช้โทรศัพท์มือถือและการใช้อินเทอร์เน็ต และพื้นที่อยู่ในเขตเทศบาล ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และจากการผลการศึกษา ปัจจัยด้านระดับการศึกษาและความรู้ความสามารถทางการเงิน ชี้ให้เห็นว่าผู้บริโภคที่มีระดับการศึกษาที่สูงขึ้นและมีความรู้ทางการเงินจะสามารถจัดการทางการเงินได้ดีและมีความเข้าใจในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินเพื่อบริหารจัดการด้านการเงิน ส่วนการศึกษาที่พบว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์มากกว่าที่อาศัยอยู่นอกเขตเทศบาลจากผลดังกล่าว

ชี้ให้เห็นว่าผู้อยู่ในเขตเทศบาลสามารถเข้าถึงบริการทางการเงินและผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้ดีกว่าผู้ที่อาศัยนอกเขตเทศบาล

นอกจากนี้ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเครดิตเอทีเอ็ม บัตรเครดิต และการใช้บัตรเดบิตร่วมกับบัตรเครดิต โดยการประมาณค่าด้วยวิธี multinomial logit มีผลการศึกษาดังนี้

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเครดิตเอทีเอ็ม คือ เมื่ออายุเพิ่มขึ้น เพศชายมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิตลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ สถานะภาพสมรส ระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้น การใช้โทรศัพท์มือถือและการใช้อินเทอร์เน็ต รายได้มากขึ้น ความรู้และความสามารถด้านการการเงินมากขึ้น และพื้นที่อยู่ในเขตเทศบาล ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเครดิตเอทีเอ็มเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และในการศึกษาส่วนนี้อาจสะท้อนปัจจัยในการเลือกใช้บัตรเครดิตเอทีเอ็มมากกว่าบัตรเครดิต เนื่องจากผู้บริโภคอาจต้องการใช้บัตรเครดิตเอทีเอ็มแต่เนื่องจากสถาบันการเงินทำบัตรเดบิตเป็นบัตรที่รวมกับบัตรเครดิตเอทีเอ็มจึงทำให้พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่ใช้บัตรเดบิตด้วย

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้บัตรเครดิต คือ เมื่ออายุเพิ่มขึ้น ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิตลดลง แต่เมื่อระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้น รายได้มากขึ้น ความรู้และความสามารถด้านการการเงินมากขึ้น และพื้นที่อยู่ในเขตเทศบาล ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเครดิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สุดท้ายปัจจัยที่มีผลต่อการใช้บัตรเดบิตร่วมกับบัตรเครดิต ผลการศึกษาพบว่า เมื่ออายุเพิ่มขึ้น ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิตร่วมกับบัตรเครดิตลดลง ระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้น การใช้อินเทอร์เน็ต รายได้มากขึ้น ความรู้และความสามารถด้านการการเงินมากขึ้น สถานภาพแรงงาน และพื้นที่อยู่ในเขตเทศบาล ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิตร่วมกับบัตรเครดิตเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการศึกษาก่อนหน้านี้พบว่า ผู้บริโภคส่วนใหญ่เลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเครดิตเอทีเอ็ม ผู้ใช้บัตรเครดิตมีจำนวนน้อย และมีผู้บริโภคจำนวนมากที่ไม่ใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ และจากการศึกษาด้านพื้นที่อยู่อาศัยพบว่า ผู้ที่อยู่ในเขตเทศบาลมีความน่าจะเป็นในการเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเครดิตเอทีเอ็มมากกว่าผู้ที่อยู่นอกเขตเทศบาล ผลการศึกษานี้อาจสะท้อนการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ว่าอาจจะมีปัญหาด้านข้อจำกัดการเข้าถึงจากทางด้านอุปทาน เนื่องจาก ผู้บริโภคที่ไม่ใช้บัตรเดบิต/บัตรเครดิตเอทีเอ็มนั้น อาจจะไม่เข้าถึงสถาบันการเงินได้ลำบาก หรือพื้นที่บริการตู้เอทีเอ็มไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่ ทำให้ผู้บริโภคไม่สามารถใช้บัตรเดบิต/บัตรเครดิตเอทีเอ็มได้โดยสะดวก จึงเลือกที่จะไม่ใช้บัตรเดบิต/บัตรเครดิตเอทีเอ็ม ส่วนด้านการใช้บัตรเครดิตนั้นผู้บริโภคบางส่วนอาจเข้าไม่ถึงการใช้บัตรเครดิตได้ เนื่องจากเงื่อนไขของทางสถาบันการเงินที่มีการกำหนดด้าน

รายได้ต่อเดือนของผู้ใช้บัตรเครดิต จึงทำให้ผู้บริโภคที่มีรายได้ต่ำหรือรายได้ไม่แน่นอนไม่สามารถเลือกบัตรเครดิตได้

การศึกษาในแบบจำลองสุดท้ายได้ศึกษาถึงปัจจัยในการเลือกใช้นาการอิเล็กทรอนิกส์ของผู้บริโภคที่เลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินเครื่องมือใดเครื่องมือหนึ่งอยู่แล้ว โดยธนาคารอิเล็กทรอนิกส์ในที่นี้คือ การใช้ Internet Banking หรือ Mobile Banking โดยการประมาณค่าด้วยวิธี logit การศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้ Internet Banking หรือ Mobile Banking คือ รายได้ของผู้บริโภคในช่วง 20,001-30,000 บาทมีความน่าจะเป็นในการใช้ Internet Banking หรือ Mobile Banking เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเทียบกับช่วงรายได้ที่น้อยกว่า 10,000 บาท ผู้ที่ใช้บริการอินเทอร์เน็ต ความรู้และความสามารถด้านการการเงินของผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น ความน่าจะเป็นในการเลือกใช้ Internet Banking หรือ Mobile Banking จะมากขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนปัจจัยด้านอายุ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา สถานภาพแรงงาน และพื้นที่ที่อยู่อาศัย ไม่มีผลต่อการเลือกใช้ Internet Banking หรือ Mobile Banking อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากผลการศึกษาก่อนหน้านี้พบว่า ผู้ใช้ Internet Banking หรือ Mobile Banking มีจำนวนน้อยมากและมีสัดส่วนน้อยที่สุดเมื่อเทียบกับการใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ประเภทอื่น สาเหตุที่ผู้บริโภคส่วนใหญ่ที่ไม่ได้เลือกใช้ Internet Banking หรือ Mobile Banking อาจจะมีปัญหาจากผู้บริโภคการใช้อินเทอร์เน็ตไม่เป็น หรือพื้นที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตไม่ครอบคลุม และมีความรู้ทางการเงินไม่มากพอ

ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกกับความรู้และความสามารถทางการเงินมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.01 และจากการศึกษาก่อนหน้านี้พบว่า ความรู้และความสามารถทางการเงินมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงจะมีความรู้ทางการเงินและความสามารถทางการเงินเพิ่มขึ้น และจะส่งผลให้ความน่าจะเป็นในการใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

ปัจจัยด้านอายุ เพศ สถานภาพ ระดับการศึกษา การใช้เทคโนโลยี รายได้ สถานภาพการทำงาน ความรู้และความสามารถด้านการการเงิน และพื้นที่ที่ผู้บริโภคอาศัยอยู่ ส่งผลต่อการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์ เมื่อผู้กำหนดนโยบายทราบปัจจัยในการเลือกใช้ของผู้บริโภคแล้วควรกำหนดนโยบายจากปัจจัยดังกล่าวเพื่อส่งเสริมการใช้บริการการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์เพื่อทดแทนการใช้เงินสดในระบบเศรษฐกิจได้ ดังนี้

1. ด้านระดับการศึกษาและความรู้ความสามารถด้านการเงิน จากผลการศึกษาพบว่า ด้านระดับการศึกษามีผลต่อการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เครื่องมือใดก็ได้ การเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต บัตรเดบิตและบัตรเครดิต ส่วนด้านความรู้และความสามารถทางการเงิน มีผลต่อการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เครื่องมือใดก็ได้ การเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต บัตรเดบิตและบัตรเครดิต และการเลือกใช้ Internet Banking หรือ Mobile Banking อีกทั้งการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและความรู้ทางการเงินที่พบว่า ระดับการศึกษาสามารถอธิบายความรู้และความสามารถทางการเงินได้น้อยมาก ดังนั้นผู้กำหนดนโยบายควรส่งเสริมการให้การศึกษาแก่ประชาชน โดยส่งเสริม สนับสนุนให้ประชาชนในประเทศได้รับการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น และเพิ่มการให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับความรู้และการจัดการทางการเงิน โดยมีหน่วยงานหลักดังนี้

1.1 กระทรวงศึกษาธิการ ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการบรรจุหลักสูตรเกี่ยวกับความรู้ทางการเงินในทุกระดับการศึกษา และมีการจัดอบรมความรู้ทางการเงินแก่ประชาชนทั่วไป

1.2 กระทรวงการคลัง ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนด้านความรู้ทางการเงินแก่ประชาชนทุกระดับ และต้องเข้าถึงระดับรากหญ้าให้ได้โดย มอบหมายงานผ่านธนาคารออมสิน และธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรเนื่องจากเป็นสถาบันการเงินที่อยู่ภายใต้กระทรวงการคลัง และสามารถเข้าถึงประชาชนได้ในระดับลึก

1.3 ธนาคารแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่ส่งเสริม สนับสนุนด้านความรู้ทางการเงินแก่ประชาชนโดยการออกงานแสดง หรือการให้ความรู้สัญจร และส่งเสริมให้สถาบันการเงินต่างๆ เช่น ธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร (Nonbank) เป็นต้น ให้ความรู้แก่ผู้ใช้บริการทางการเงิน

2. ด้านการใช้เทคโนโลยีและพื้นที่ที่ผู้บริโภคอาศัยอยู่ จากการศึกษาพบว่า การใช้โทรศัพท์มือถือหรืออินเทอร์เน็ต มีผลต่อการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เครื่องมือใดก็ได้ การเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม บัตรเดบิตและบัตรเครดิต และการเลือกใช้ Internet Banking หรือ Mobile Banking ส่วน พื้นที่อยู่ในเขตเทศบาลมีผลต่อการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เครื่องมือใดก็ได้ การเลือกใช้บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม บัตรเครดิต บัตรเดบิตและบัตรเครดิต ดังนั้นผู้กำหนดนโยบาย อาทิเช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีแก่ประชาชน ทั้งด้านการให้ความรู้ สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีด้านอินเทอร์เน็ตให้มีเสถียรภาพ มีราคาถูกลงหรือให้บริการฟรี ขยายพื้นที่ให้บริการทางการเงินให้ครอบคลุมทั่วประเทศ และสนับสนุนให้ประชาชนเข้าถึงบริการทางการเงินและผลิตภัณฑ์ทางการเงินได้ง่าย สะดวกและปลอดภัย

5.3 ข้อจำกัดของงานศึกษานี้

งานศึกษานี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศไทย ได้แก่ บัตรเดบิต/บัตรเครดิตเอ็ม บัตรเครดิต internet banking และ mobile banking โดยกำหนดให้ผู้บริโภคทุกคนมีทางเลือก สามารถเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ แต่ในความเป็นจริง ผู้บริโภคอาจไม่สามารถเลือกได้เนื่องจากข้อกำหนดต่างๆ เช่น ผู้บริโภคไม่สามารถเลือกใช้บัตรเครดิตได้เนื่องจากข้อกำหนดด้านรายได้ ผู้บริโภคไม่สามารถใช้ internet banking หรือ mobile banking ได้เนื่องจากพื้นที่อยู่อาศัยไม่มีบริการอินเทอร์เน็ตให้ใช้ เป็นต้น

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

งานศึกษานี้ศึกษาถึงปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์โดยอาศัยข้อมูลจาก FinScope Thailand 2013 โดยเป็นการวิเคราะห์ด้านอุปสงค์ ซึ่งข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์การเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินส่วนใหญ่เป็นข้อมูลปัจจัยด้านลักษณะประชากร (socioeconomic) หากการวิเคราะห์มีข้อมูลด้านลักษณะทั่วไปของเครื่องมือการชำระเงิน อาทิเช่น เครื่องมือการชำระเงินทำให้เกิดความสะดวก เครื่องมือการชำระเงินช่วยลดต้นทุนการชำระเงิน เครื่องมือการชำระเงินช่วยในการจัดการการเงิน เป็นต้น และมีข้อมูลด้านปัญหาของเครื่องมือการชำระเงินด้วยจะสามารถทำให้วิเคราะห์ปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์เพิ่มขึ้น อีกทั้งข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาเป็นข้อมูลภาคตัดขวาง (cross section data) อาจทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์แนวโน้มและคาดการณ์อนาคตได้แม่นยำ ดังนั้นสำหรับการเก็บแบบสอบถามด้านการเงินของประชาชนในประเทศไทยและการศึกษาครั้งต่อไปควรมีข้อมูลที่เสนอดังกล่าวก็จะทำให้ผู้ศึกษาวิจัยเข้าใจเข้าใจพฤติกรรมและปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้นและสามารถเสนอผู้กำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมการใช้บริการการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์และพัฒนาระบบการชำระเงินเพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจให้มีประสิทธิภาพ และการศึกษานี้ได้วิเคราะห์เฉพาะด้านอุปสงค์ (Demand) หากในอนาคตมีการนำด้านอุปทาน (Supply) มาวิเคราะห์ร่วมด้วยอาจทำให้ได้ผลการศึกษาที่ดียิ่งขึ้น สามารถเข้าใจการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์ในภาพรวมทั้งระบบ

รายการอ้างอิง

- Atkinson, A., McKay, S., Kempson, E., & Collard, S. (2006). Levels of Financial Capability in the UK: Results of a baseline survey. *Financial Services Authority*.
- Bank for International, s. (Producer). (2013). Statistics on payment, clearing and settlement systems in the CPSS countries - Figures for 2012. *Bank for International Settlement*. Retrieved from <http://www.bis.org/cpmi/publ/d116.htm>
- Bank of Negara Malaysia (Producer). (2558). Payment Statistics. Retrieved from http://www.bnm.gov.my/index.php?ch=ps&pg=ps_stats&eld=box1
- Bolt, W., Humphrey, D., & Uittenbogaard, R. (2008). Transaction Pricing and the Adoption of Electronic Payments: A Cross-Country Comparison. *International Journal of Central Banking*, 4(1), 89-123.
- Borzekowski, R., Kiser, E. K., & Ahmed, S. (2008). Consumers' Use of Debit Cards: Patterns, Preferences, and Price Response. *Money, Credit And Banking*, 4(1), 149-172.
- Bounie, D., & François, A. (2006). Cash, Check or Bank Card? The Effects of Transaction Characteristics on the Use of Payment Instruments. *Telecom Paris Economics and Social Sciences*.
- Columba, F. (Producer). (2009). Narrow money and transaction technology: New disaggregated evidence. Retrieved from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0148619509000022>
- Guariglia, A., & Loke, Y. J. (2004). What determines the value and volume of noncash transactions? Evidence from a panel of European and North American countries. *Applied Economics*, 36, 291-303.
- Hayashi, F., & Klee, E. (2003). Technology Adoption and Consumer Payments: Evidence from Survey Data. *Review of Network Economics*, 2(2).
- Hilgert, M. A., Hogarth, J. M., & Beverly, S. G. (2003). Household financial management: the connection between knowledge and behavior. *Federal Reserve Bulletin*, June, 309-322.
- Humphrey, D. B., Kim, M., & Vale, B. (2001). Realizing the gains from electronic payments: Costs, pricing, and payment choice. *Journal of Money, Credit and Banking*, 33(2), 216-234. doi: Doi 10.2307/2673882
- Klee, E. (2006). Families' use of payment instruments during a decade of change in the US payment system. *Finance and Economics Discussion Paper No. 2006-01*.
- Mann, R. J. (2011). Adopting, Using, and Discarding Paper and and electronic payment instruments: variation by age and race. *Federal Reserve Bank of Boston Public Policy Discussion Paper No.11-2*.
- Rysman, M. (2007). An empirical analysis of payment card usage. *The Journal of Industrial Economics*, 55(1).
- Scholnick, B., Massoud, N., Saunders, A., Carbo-Valverde, S., & Rodríguez-Fernández, F. (2007). The economics of credit cards, debit cards and ATMs: A survey and some new evidence. *Journal of Banking & Finance*, 8(32), 1468-1483.
- Schuh, S., & Stavins, J. (2010). Why are (some) consumers (finally) writing fewer checks? The role of payment characteristics. *Journal of Banking & Finance*, 34, 1745-1758.
- Schuh, S., & Stavins, J. (2013). How Consumers Pay: Adoption and Use of Payments. *Accounting and Finance Research*, 2(2).

- Shy, O. (2013). How Many Cards Do You Use? *Federal reserve bank of boston Working Paper No.13-13*.
- Simon, J., Smith, K., & West, T. (Producer). (2010). Price incentives and consumer payment behavior. Retrieved from <http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0378426610000609>
- Snyder, C., & Zinman, J. (Producer). (2007, August). Consumer Homing on Payment Cards : From Theory to Measurement. *Dartmouth College*. Retrieved from https://www.dartmouth.edu/~jzinman/Papers/Snyder&Zinman_MultiHoming_ParisSub_07.pdf
- Stavins, J. (2002). Effect of consumer characteristics on the use of payment instruments. *Federal Reserve Bank of Boston New England Economic Review Q3*, 19–31.
- Wilkinson, M. (2011). Demand for Payment Instruments How would you like to pay? *New Zealand Association of Economist*. Retrieved from: http://nzae.org.nz/wp-content/uploads/2011/Session4/44_Wilkinson.pdf
- กรมการปกครอง. (2557). จำนวนประชากรประจำปี. http://stat.bora.dopa.go.th/stat/y_stat57.html
- ซัชพงค์ ตั่งมณี และ กัลยา วานิชย์บัญชา. (2546). ทศนคติและปัจจัยที่ผลต่อผู้ถือบัตรชำระเงินของธนาคารไทยในการซื้อสินค้าและบริการผ่านพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (Producer). (2542). ระบบการชำระเงินในประเทศไทย. Retrieved from <https://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/Publication/Documents/หนังสือระบบการชำระเงินประเทศไทย.pdf>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (Producer). (2549). คำอธิบายข้อมูล. Retrieved from http://www2.bot.or.th/statistics/MetaData/EC_MB_004_TH.PDF
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (Producer). (2556). Payment Systems Insight. Retrieved from https://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/Publication/ps_quarterly_report/Payment%20Systems%20Insight/Payment_Insight_2013Q1.pdf
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (Producer). (2557a). อูกรกรรมการชำระเงินผ่านบริการ Mobile banking และ Internet banking. ธนาคารแห่งประเทศไทย. Retrieved from <http://www2.bot.or.th/statistics/ReportPage.aspx?reportID=688&language=th>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (Producer). (2557b). ปริมาณการใช้บัตรพลาสติกเพื่อการชำระเงิน. ธนาคารแห่งประเทศไทย. Retrieved from <http://www2.bot.or.th/statistics/ReportPage.aspx?reportID=683&language=th>

- ธนาคารแห่งประเทศไทย (Producer). (2557c). ระบบการชำระเงิน. ธนาคารแห่งประเทศไทย. Retrieved from
<https://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/PSServices/Pages/default.aspx>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (Producer). (2557d). รายงานระบบการชำระเงิน 2556. ธนาคารแห่งประเทศไทย. Retrieved from
https://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/Publication/PS_Annually_Report/AnnualReport/Payment_2013_T.pdf
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (Producer). (2558a). การชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ. Retrieved from
<http://www.1213.or.th/th/serviceunderbot/payment/Pages/mobile-payment.aspx>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (Producer). (2558b). การชำระเงินผ่านอินเทอร์เน็ต. Retrieved from
<http://www.1213.or.th/th/serviceunderbot/payment/Pages/internet-payment.aspx>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (Producer). (2558c). บัตรเครดิต. Retrieved from
<http://www.1213.or.th/th/serviceunderbot/loans/loans/Pages/creditcard.aspx>
- ธนาคารแห่งประเทศไทย (Producer). (2558d). บัตรเดบิต. Retrieved from
<http://www.1213.or.th/th/serviceunderbot/payment/Pages/debit.aspx>
- รัตนธิดา พุฒตาล. (2553). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการธนาคารอินเทอร์เน็ต (*E-Banking*) ของ
 ผู้บริโภค กรณีศึกษา : จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. Paper presented at the การประชุม วิชาการ
 มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุณี วัธนจิตต์. (Producer). (2550). การเงิน การธนาคารและนโยบายการเงิน. คณะเศรษฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. Retrieved from
http://www.econ.tu.ac.th/oldweb/doc/course/EC/EC210/lecture/ec210_8_%C A%D8%C7%C3%C3%B3%D5.pdf
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (Producer). (2558). เงินคืออะไร. Retrieved from
http://www.fpo.go.th/S-l/Source/Training/training1/training1_1.htm

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 1 สรุปค่าสถิติเบื้องต้นของปัจจัยในการเลือกใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์

Variables	Mean	S.D	Min	Max
age				
≤35	0.25	0.43	0	1
36-50	0.33	0.43	0	1
51-65	0.26	0.44	0	1
>65	0.16	0.36	0	1
male	0.42	0.49	0	1
married	0.63	0.48	0	1
Education				
no education	0.05	0.22	0	1
≤ high school	0.48	0.50	0	1
< University	0.32	0.47	0	1
≥ University	0.12	0.32	0	1
income				
≥10,000	0.46	0.50	0	1
10,001-20,000	0.19	0.40	0	1
20,001-30,000	0.06	0.24	0	1
>30,000	0.29	0.45	0	1
Financial				
literacy	3.46	0.34	1.89	4.89
Mobile				
phone	0.92	0.28	0	1
Internet	0.27	0.45	0	1
Labor force				
status	0.14	0.35	0	1
Urban	0.60	0.49	0	1

ตารางที่ 2 สรุปค่าสถิติเบื้องต้นของตัวแปรการใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์และไม่ใช้เครื่องมือการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์

Variables	ใช้เครื่องมือการชำระเงิน		ไม่ใช้เครื่องมือการชำระเงิน	
	Mean	S.D	Mean	S.D
age				
<=35	0.33	0.47	0.17	0.38
36-50	0.40	0.49	0.26	0.44
51-65	0.22	0.42	0.30	0.46
>65	0.05	0.23	0.27	0.44
male	0.43	0.50	0.40	0.49
married	0.65	0.48	0.61	0.49
Education				
no education	0.01	0.09	0.10	0.30
≤ high school	0.35	0.48	0.63	0.48
< University	0.42	0.49	0.20	0.40
≥ University	0.21	0.41	0.02	0.13
income				
≥10,000	0.36	0.48	0.56	0.50
10,001-20,000	0.28	0.45	0.10	0.30
20,001-30,000	0.10	0.30	0.02	0.14
>30,000	0.26	0.44	0.32	0.47
Financial literacy	3.49	0.33	3.43	0.35
Mobile phone	0.98	0.14	0.84	0.36
Internet	0.41	0.49	0.12	0.33
Labor force status	0.18	0.38	0.11	0.31
Urban	0.68	0.47	0.51	0.50

แบบสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินประเทศไทย FinScope Thailand

สำนักงานสถิติแห่งชาติ
(แบบ Jennings)

การสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินของประเทศไทย พ.ศ. 2556

รหัสแบบ

REG

CWT

AMP

TMB

1. ภาค..... จังหวัด.....
2. อำเภอ/เขต..... ตำบล/แขวง.....
3. บ้านเลขที่..... ถนน..... ตรอก/ซอย.....
4. ในเขตเทศบาล EA..... นอกเขตเทศบาล EA..... หมู่ที่..... ชื่อหมู่บ้าน.....
5. ลำดับที่เขตแดนนับตัวอย่าง.....
6. ลำดับที่ครัวเรือนตัวอย่าง.....
7. ชื่อผู้ตอบสัมภาษณ์.....
โทรศัพท์ บ้าน..... ที่ทำงาน..... มือถือ.....
8. ชื่อหัวหน้าครัวเรือน.....
9. บันทึกประวัติการสัมภาษณ์

AREA EA VIL PSU-NO HH-NO

การเข้าสัมภาษณ์ ครัวเรือนตัวอย่าง	ครัวเรือนตัวอย่าง		ครัวเรือนตัวอย่างสำรวจ	
	วัน / เดือน	ผลการสัมภาษณ์	วัน / เดือน	ผลการสัมภาษณ์
ครั้งที่ 1	<input type="text"/> / <input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/> / <input type="text"/>	<input type="text"/>
ครั้งที่ 2	<input type="text"/> / <input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/> / <input type="text"/>	<input type="text"/>
ครั้งที่ 3	<input type="text"/> / <input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/> / <input type="text"/>	<input type="text"/>

ผลการสัมภาษณ์	รหัส	ผลการสัมภาษณ์	รหัส
• สัมภาษณ์แบบแจงนับได้ครบถ้วน	1	• สมาชิกตัวอย่างไม่สามารถสื่อสารกับผู้สัมภาษณ์ได้เนื่องจากใช้ภาษาอื่น	9
• สัมภาษณ์แบบแจงนับไม่ครบถ้วน	2	• ครัวเรือนตัวอย่างปฏิเสธ/ไม่ให้ความร่วมมือ	10
• สมาชิกตัวอย่างขอเลื่อนการสัมภาษณ์	3	• ครัวเรือนตัวอย่างให้ความร่วมมือแต่สมาชิกตัวอย่างปฏิเสธ/ไม่ให้ความร่วมมือ	11
• สมาชิกตัวอย่างไม่อยู่บ้าน	4	• สมาชิกตัวอย่างยินดีให้ความร่วมมือ แต่ผู้ปกครอง หรือ	12
• ครัวเรือนตัวอย่างไม่มีสมาชิกคนใดอยู่บ้าน	5	คู่สมรสไม่ยินยอมให้สมาชิกตัวอย่างให้ความร่วมมือ	
• บ้านว่าง	6		
• ครัวเรือนตัวอย่างมีสมาชิกอายุ < 18 ปี อาศัยอยู่ตามลำพัง	7		
• ครัวเรือนตัวอย่างมีสมาชิกที่พิการหรือเจ็บป่วยจนไม่สามารถให้ข้อมูลได้อาศัยอยู่ตามลำพัง	8		

แจงนับวันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

บรรณธิการและลงรหัสวันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

ชื่อตัว-ชื่อสกุล..... พนักงานแจงนับ

ชื่อตัว-ชื่อสกุล..... เจ้าหน้าที่วิทยาการ

ID_CODE1

ID_CODE2

ใช้เวลาในการสัมภาษณ์.....ชั่วโมง.....นาที

ประโยชน์ของข้อมูล

1. ใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายการเงิน การคลัง (supply) ในแต่ละพื้นที่ได้อย่างเหมาะสมตามความต้องการ
2. ใช้ในการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อพัฒนาแผนแม่บทการเข้าถึงบริการทางการเงินของประเทศไทย
3. ใช้เป็นข้อมูลในการศึกษาวิจัยด้านเศรษฐกิจการเงิน การคลัง และแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดจากการเข้าถึงบริการทางการเงิน

แบบสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินประเทศไทย FinScope Thailand (ต่อ)

ตอนที่ 1 ลักษณะทั่วไปของผู้ตอบสัมภาษณ์และการอยู่อาศัย			
ตอนที่ 1.1 : ลักษณะทั่วไปของหัวหน้าครัวเรือนและผู้ตอบสัมภาษณ์			
ข้อ 1. ใครเป็นหัวหน้าครัวเรือน		A01	☐
ตัวผู้ตอบสัมภาษณ์เอง	= 1	(ข้ามไปถามข้อ 7.)	
สามี/ภรรยา/คู่สมรส	= 2	} (ถามต่อไป)	
บิดามารดา	= 3		
บุตร	= 4		
พี่น้อง	= 5		
ญาติอื่นๆ	= 6		
อื่นๆ (ไม่ใช่ญาติ)	= 7		
ข้อ 2. อายุของหัวหน้าครัวเรือน		A02	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
ข้อ 3. เพศของหัวหน้าครัวเรือน		A03	☐
ชาย = 1	หญิง = 2		
ข้อ 4. สถานภาพสมรสของหัวหน้าครัวเรือน		A04	☐
โสด/ไม่เคยแต่งงาน	= 1		
สมรส/แต่งงาน	= 2		
ม้าย	= 3		
หย่า	= 4		
แยกกันอยู่	= 5		
เคยสมรสแต่ไม่ทราบสถานภาพ	= 6		
ข้อ 5. หัวหน้าครัวเรือนทำงานหารายได้ด้วยหรือไม่		A05	☐
ทำ	= 1	(ถามต่อไป)	
ไม่ทำ	= 2	(ข้ามไปถามข้อ 7.)	
ข้อ 6. หัวหน้าครัวเรือนเป็นผู้หารายได้หลักของครัวเรือนหรือไม่		A06	☐
ใช่	= 1		
ไม่ใช่	= 2		
ข้อ 7. จำนวนสมาชิกในครัวเรือนทั้งสิ้น		A07	<input type="text"/> <input type="text"/>
ข้อ 8. อายุของผู้ตอบสัมภาษณ์		A08	<input type="text"/> <input type="text"/> <input type="text"/>
ข้อ 9. เพศของผู้ตอบสัมภาษณ์		A09	☐
ชาย = 1	หญิง = 2		
ข้อ 10. สถานภาพสมรสของผู้ตอบสัมภาษณ์		A10	☐
โสด/ไม่เคยแต่งงาน	= 1		
สมรส/แต่งงาน	= 2		
ม้าย	= 3		
หย่า	= 4		
แยกกันอยู่	= 5		
เคยสมรสแต่ไม่ทราบสถานภาพ	= 6		

แบบสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินประเทศไทย FinScope Thailand (ต่อ)

ข้อ 11. ระดับการศึกษาสูงสุดที่สำเร็จของผู้ตอบสัมภาษณ์ A11

ไม่เคยเรียน	= 1
อนุบาล/ต่ำกว่าประถม	= 2
ประถมศึกษา	= 3
มัธยมศึกษาตอนต้น	= 4
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.	= 5
อนุปริญญา/ปวส.	= 6
อุดมศึกษา	= 7
อื่นๆ (ระบุ)	= 8

ข้อ 12. ท่านมีชื่ออยู่ในเอกสาร ต่อไปนี้หรือไม่

รายการเอกสาร	รหัสรายการ	การมีชื่อในเอกสาร มี = 1 ไม่มี = 2
1. บัตรประจำตัวประชาชน/พาสปอร์ต/บัตรประจำตัวคนต่างด้าว	A12	☐
2. โฉนดที่ดิน/ทะเบียนรถ/สลิปเงินเดือน/หนังสือรับรองเงินเดือน	A13	☐
3. ทะเบียนบ้าน	A14	☐

ข้อ 13. ในระหว่าง 6 เดือนที่แล้ว ท่านคิดว่าสุขภาพโดยรวมของท่านเป็นอย่างไร A15

ดีมาก (แทบไม่ต้องไปหาหมอ)	= 1
ดี	= 2
ปานกลาง	= 3
แย่มาก	= 4
แย่มาก (ต้องไปหาหมอบ่อยๆ)	= 5

ข้อ 14. ถ้าท่านไม่สบาย โดยปกติท่านมักจะไปรับการรักษาที่ไหน A16

โรงพยาบาลรัฐ/สถานอนามัย/ศูนย์สุขภาพชุมชน	= 1
โรงพยาบาลเอกชน/คลินิกเอกชน	= 2
รับการรักษาแบบดั้งเดิม เช่น การใช้สมุนไพร	= 3
ให้เพื่อนหรือสมาชิกในครัวเรือนรักษา	= 4
ซื้อยาจากร้านขายยามากินเอง	= 5
ไม่ได้ไปรับการรักษา	= 6
อื่นๆ (ระบุ)	= 7

ข้อ 15. โดยปกติ ใครเป็นผู้ตัดสินใจเกี่ยวกับการซื้อสินค้า/บริการ การใช้จ่ายเงิน การออมเงินของครัวเรือน A17

ผู้ตอบสัมภาษณ์เองคนเดียว	= 1
ผู้ตอบสัมภาษณ์และคู่สมรส	= 2
ผู้ตอบสัมภาษณ์ร่วมกับสมาชิกคนอื่นในครัวเรือน	= 3
สมาชิกคนอื่นในครัวเรือน (ผู้ตอบสัมภาษณ์ไม่มีส่วนร่วม)	= 4

แบบสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินประเทศไทย FinScope Thailand (ต่อ)

ข้อ 3. คำถามต่อไปนี้ เป็นการถามถึงแหล่งที่มาของรายได้ของท่าน จากรายการด้านล่างนี้ ในระหว่าง 12 เดือนที่แล้ว

ข้อ 3 ก. จากรายการด้านล่างนี้ รายการใดเป็นแหล่งรายได้หลักของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

ข้อ 3 ข. ประเภทของรายได้ที่ได้รับ แต่ละรายการตามคำตอบในข้อ 3 ก. เป็นประเภทใด

รายขึ้น/รายกิโลกรัม = 1	รายครึ่งเดือน/ทุกๆ สองสัปดาห์ = 5
รายชั่วโมง = 2	รายเดือน = 6
รายวัน = 3	แล้วแต่โอกาส/แล้วแต่ฤดูกาล = 7
รายสัปดาห์ = 4	อื่นๆ (ระบุ) = 8

ข้อ 3 ค. ส่วนใหญ่ท่านรับเงินแต่ละรายการจากคำตอบในข้อ 3 ก. ด้วยวิธีใด

แหล่งที่มาของรายได้	รหัสรายการ	ถามเฉพาะผู้บันทึกรหัส "1" ในข้อ 3 ก.		
		ข้อ 3 ก. แหล่งรายได้	ข้อ 3 ข. ประเภทรายได้	ข้อ 3 ค. วิธีการรับเงิน
		ใช่ = 1 ไม่ใช่ = 2	(ดูรหัส 1-8 ด้านบน)	เงินสด = 1 โอนเข้าบัญชี เช็ค = 2 ธนาคาร = 3 เป็นสิ่งของ/ไม่เป็นตัวเงิน = 4 อื่นๆ (ระบุ)..... = 5
1. เงินเดือน/ค่าจ้างจากรัฐบาล/รัฐวิสาหกิจ	C38	☐	☐	☐
2. เงินเดือน/ค่าจ้างจากบริษัทเอกชน	C39	☐	☐	☐
3. เงินเดือน/ค่าจ้างจากผู้จ้างอิสระ (เช่น รับจ้างทำงานบ้าน ทำสวน)	C40	☐	☐	☐
4. เงินเดือน/ค่าจ้างจากการเกษตร (ลูกจ้างภาคเกษตร)	C41	☐	☐	☐
5. การประกอบธุรกิจในระบบ (ต้องเสียภาษี)	C42	☐	☐	☐
6. การประกอบธุรกิจนอกระบบ (ไม่ต้องเสียภาษี)	C43	☐	☐	☐
7. การประกอบการเกษตร (รวมบริการทางการเกษตร)	C44	☐	☐	☐
8. การรับงานมาทำเอง รับค่าตอบแทนเป็นรายชิ้น	C45	☐	☐	☐
9. การรวมกลุ่มผลิตสินค้าเพื่อจำหน่าย	C46	☐	☐	☐
10. นำผลผลิตจากธรรมชาติมาขาย (หอยของป่า พืช ถ่าน)	C47	☐	☐	☐
11. เงินบำนาญ บำนาญ เบี้ยหวัด เงินสงเคราะห์ต่างๆ	C48	☐	☐	☐
12. เงินชดเชยและ/หรือเงินทดแทนจากการออกจากงาน	C49	☐	☐	☐
13. เงินสงเคราะห์ผู้สูงอายุ/ผู้พิการ รวมทั้งความช่วยเหลืออื่นๆ จากรัฐและองค์กรต่างๆ	C50	☐	☐	☐
14. เงินทุนการศึกษา	C51	☐	☐	☐
15. การให้เช่าห้อง/เช่าที่ดิน และสินทรัพย์อื่นๆ (กรณีไม่ได้ทำเป็นธุรกิจ)	C52	☐	☐	☐
16. ค่าลิขสิทธิ์และสิทธิบัตรต่างๆ	C53	☐	☐	☐
17. ดอกเบี้ยจากเงินฝาก พันธบัตร เงินปันผลจากหุ้นและการลงทุนอื่นๆ	C54	☐	☐	☐
18. ดอกเบี้ยจากการให้ (คนอื่น) กู้ยืมเงิน/จากแชร์	C55	☐	☐	☐
19. มรดก พันัยกรรม ของขวัญ เงินใต้ของ (ไม่รวมทรัพย์สิน)	C56	☐	☐	☐
20. เงินที่ได้รับจากการประกันภัย (เงินปันผล/เงินคืนระหว่างสัญญา)	C57	☐	☐	☐
21. เงินช่วยเหลือที่ได้รับจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน	C58	☐	☐	☐
22. เงินได้รับจากสมาชิกในครัวเรือน	C59	☐	☐	☐
23. สมาชิกคนอื่นในครัวเรือนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของท่าน	C60	☐	☐	☐
24. รายได้จากแหล่งอื่นๆ	C61	☐	☐	☐

แบบสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินประเทศไทย FinScope Thailand (ต่อ)

ข้อ 5. ท่านได้รับเงินจากใคร (ถามเฉพาะผู้ตอบว่า มีแหล่งรายได้เป็น "เงินช่วยเหลือที่ได้รับจากบุคคลอื่นนอกครัวเรือน" หรือ "เงินจากสมาชิกในครัวเรือน" หรือ "ไม่มีรายได้/สมาชิกคนอื่นในครัวเรือนรับผิดชอบค่าใช้จ่ายให้" คือ ในข้อ 3 ก. มีการบันทึกรหัส "1" ในรายการที่ 21 หรือ 22 หรือ 23) (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

บิดามารดา	= 1		C64	☐
คู่สมรส	= 2		C65	☐
บุตร	= 3		C66	☐
พี่น้อง/ญาติ	= 4		C67	☐
เพื่อน	= 5		C68	☐
อื่นๆ (ระบุ)	= 6		C69	☐

ข้อ 6. ท่านมีรายได้รายเดือนเป็นประจำสม่ำเสมอหรือไม่ ถ้ามีจำนวนเท่าไร (ก่อนหักภาษี)

			C70	☐
มี	= 1	⇒	บันทึกจำนวนเงิน (บาท)	C70_1 <input type="text"/>
ไม่มี	= 2		(ถามต่อไป)	(ข้ามไปถามข้อ 8.)

ข้อ 7. ในระหว่าง 12 เดือนที่แล้ว ท่านมีรายได้รวมทั้งสิ้นจากทุกแหล่ง หรือไม่ ถ้ามีจำนวนเท่าไร (ก่อนหักภาษี)

			C71	☐
มี	= 1	⇒	บันทึกจำนวนเงิน (บาท)	C71_1 <input type="text"/>
ไม่มี	= 2			

ข้อ 8. ครัวเรือนท่านมีรายได้รายเดือน จำนวนเท่าไร (ก่อนหักภาษี)

จำนวนเงิน.....บาท	บันทึกจำนวนเงิน (บาท)	C72	<input type="text"/>
-------------------	-----------------------	-----	----------------------

ข้อ 9. ท่านมีเงินส่วนตัวของท่านที่สามารถนำไปใช้จ่ายได้ตามที่ตัวเองต้องการ หรือไม่

มี	= 1	(ข้ามไปถามข้อ 11.)	C73	☐
ไม่มี	= 2	(ถามต่อไป)		

ข้อ 10. ทำไมท่านจึงไม่มีเงินส่วนตัวที่สามารถนำไปใช้จ่ายตามที่ตัวเองต้องการ

		C74	☐
นำเงินรายได้ไปใช้จ่ายในครัวเรือนทั้งหมด	= 1		
ต้องให้เงินแก่สมาชิกในครัวเรือน	= 2		
ไม่มีรายได้	= 3		
อื่นๆ (ระบุ)	= 4		

แบบสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินประเทศไทย FinScope Thailand (ต่อ)

ตอนที่ 4 สาธารณูปโภค		
<p>ข้อ 1. คำถามต่อไปนี้ เป็นการถามถึงสถานที่ที่ท่านไปใช้บริการ</p> <p>- ปกติแล้วท่านใช้เวลานานแค่ไหน ในการเดินทางจากบ้านไปยังสถานที่ที่ใกล้ที่สุดตามรายการด้านล่างนี้</p>		
		<p>การใช้เวลาเดินทาง</p> <p>น้อยกว่า 5 นาที = 1 1 - 1.59 ชั่วโมง = 5</p> <p>5 - 14 นาที = 2 2 - 5 ชั่วโมง = 6</p> <p>15 - 29 นาที = 3 มากกว่า 5 ชั่วโมง = 7</p> <p>30 - 59 นาที = 4</p>
รายการ	รหัสรายการ	
1. ร้านขายของชำ/ร้านสะดวกซื้อ	D01	☐
2. สถานที่ที่สามารถเข้าถึงระบบขนส่งสาธารณะได้	D02	☐
3. สาขาธนาคาร	D03	☐
4. เครื่องถอนเงินอัตโนมัติ (เอทีเอ็ม)	D04	☐
5. ที่ทำการไปรษณีย์	D05	☐
6. ตลาด	D06	☐
7. สถานพยาบาล	D07	☐
<p>ตอนที่ 5 การเงิน</p>		
<p>ข้อ 1. ให้ท่านประเมินความคิดเห็นของท่านจากรายการด้านล่างนี้ว่า แต่ละรายการท่านมีความคิดเห็นระดับใด</p>		
		<p>ความคิดเห็น</p> <p>เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1 ไม่เห็นด้วย</p> <p>เห็นด้วย = 2 อย่างยิ่ง = 4</p> <p>ไม่เห็นด้วย = 3 ไม่แน่ใจ = 5</p>
รายการ	รหัสรายการ	
1. ท่านชอบที่สามารถควบคุมการเงินของท่านได้	E01	☐
2. ท่านมักจะใช้เงินมากกว่าที่ท่านมี	E02	☐
3. สถานะทางการเงินของท่านในตอนนี้ไม่เป็นไปตามความคาดหวัง	E03	☐
4. การจัดการเรื่องการเงินเป็นเรื่องเครียด/ภาระ	E04	☐
5. โดยปกติแล้วท่านรู้ว่าสถานการณ์ทางการเงินของท่านเป็นอย่างไร	E05	☐
6. ท่านทำบันทึกรายรับ-รายจ่ายเป็นประจำทุกเดือน	E06	☐
7. ท่านปรับเปลี่ยนค่าใช้จ่ายในปัจจุบันให้สอดคล้องกับรายรับ	E07	☐
8. ท่านคิดอย่างระมัดระวังก่อนจะตัดสินใจใช้จ่าย	E08	☐
9. งบประมาณช่วยให้ท่านสามารถรู้ได้ว่าท่านควรจะใช้จ่ายมาก-น้อยเพียงใด	E09	☐
10. ท่านมีผู้คนที่พร้อมให้ความช่วยเหลือเมื่อท่านต้องการ	E10	☐
11. ท่านอยากขอความช่วยเหลือจากคนแปลกหน้ามากกว่าผู้คนที่คุ้นเคย	E11	☐

แบบสำรวจการเข้าถึงบริการทางการเงินประเทศไทย FinScope Thailand (ต่อ)

ตอนที่ 10 การธนาคาร (ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ)			
<p>ข้อ 1. ถามความรู้และความคิดเห็นเรื่อง การธนาคาร (ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินเฉพาะกิจ) ให้ท่านประเมินความคิดเห็นของท่านจากรายการด้านล่างนี้ว่า แต่ละรายการท่านมีความคิดเห็นระดับใด (อ่านข้อความให้ผู้ตอบสัมภาษณ์ฟังทีละข้อ)</p>			
รายการ	รหัส รายการ	ความคิดเห็น	
		เห็นด้วยอย่างยิ่ง = 1 เห็นด้วย = 2 ไม่เห็นด้วย = 3	ไม่เห็นด้วย อย่างยิ่ง = 4 ไม่แน่ใจ = 5
1. ถ้าไม่มีงานทำ ก็ไม่สามารถเปิดบัญชีธนาคารได้	J01	☐	
2. การมีบัญชีธนาคารทำให้ได้สินเชื่อได้ง่ายขึ้น	J02	☐	
3. ท่านสามารถอยู่ได้อย่างสบายโดยไม่มีบัญชีธนาคาร	J03	☐	
4. บริการส่วนใหญ่ของธนาคารเหมือนกันกับบริการขององค์กรอื่นๆ	J04	☐	
5. ธนาคารพยายามทำความเข้าใจถึงความต้องการของท่านและเสนอบริการที่ตรงความต้องการ	J05	☐	
6. ท่านสนใจในการทำธุรกรรมทางการเงินกับธนาคาร	J06	☐	
<p>ข้อ 2. คำถามต่อไปนี้ จะเป็นการถามเกี่ยวกับสถานะของบริการต่างๆ ของธนาคารหรือสถาบันการเงินว่า ท่านมีสถานะอย่างไร</p>			
รายการ	รหัส รายการ	ข้อ 2 ก.	ข้อ 2 ข.
		สถานะ มี = 1 เคยมี = 2 ไม่เคยมี = 3	ธนาคาร/สถาบัน (ถ้าบันทึกรหัส "1" ในข้อ 2 ก. ให้ระบุชื่อ "ธนาคาร/สถาบัน" บนเส้นประ)
1. สมุดเงินฝาก/บัญชีออมทรัพย์	J07	☐
2. บัตรเดบิต/บัตรเอทีเอ็ม	J08	☐
3. บัตรเครดิต	J09	☐
4. บัตรเงินสด (ธนาคาร)	J10	☐
5. บัตรเงินสด (ไม่ใช่ธนาคาร)	J11	☐
6. สินเชื่อส่วนบุคคล	J12	☐
7. สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย	J13	☐
8. สินเชื่อรถยนต์	J14	☐
9. บัญชีกระแสรายวัน/เช็ค	J15	☐
10. พันธบัตรรัฐบาล	J16	☐
11. หุ้นกู้	J17	☐
12. บัญชีออมทรัพย์ดอกเบี้ยสูง/ฝากประจำ	J18	☐
13. บัญชีเงินฝากเงินตราต่างประเทศ	J19	☐
14. บัญชีธนาคารในต่างประเทศ	J20	☐
15. วงเงินเบิกเกินบัญชี	J21	☐
16. อินเทอร์เน็ต/ธนาคารออนไลน์	J22	☐
17. ธุรกรรมการเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ	J23	☐
18. อื่นๆ (ระบุ).....	J24	☐

ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์

ชื่อ-สกุล นางสาวธนิษฐา พุ่มอิม วัน/เดือน/ปีเกิด 30กันยายน พ.ศ.2533

ภูมิลำเนา จังหวัดพิษณุโลก

ด้านการศึกษา ปัจจุบัน เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะเศรษฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปริญญาตรี เศรษฐศาสตรบัณฑิตคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

มัธยมศึกษา จบจากโรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี

